

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

53 årg

Nr 4/2021

Ur innehållet: Abdulrazak Gurnah, Stig Holmqvist om Mama Samia, JOHA Trust

TIDNINGEN HABARI

utges av
SVENSKTANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN

REDAKTION **epost: habari@svetan.org**
Lars Asker, redaktör tel 08-38 48 55, mobil 0705 852310
lars.asker133@gmail.com
Eva Löfgren mobil 0702 11 98 68
eva@diversity.se
Sten Löfgren mobil 0708 90 59 59
sten@ucg.se

PRISUPPGIFTER 2021

SVETAN-medlemskap inkl HABARI **300 kr**
Medlemskap exkl HABARI **100 kr**
Familjemedlem exkl HABARI **50 kr**
Ungdomsmedlemskap **150 kr**
Prenumeration HABARI **250 kr**
Enstaka HABARI **50 kr**
(Äldre nummer pris efter överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på SVETANs plusgiro
35 95 50-1 – ange på talongen vad som önskas.

Betalning med mobil via Swish: 1230-269-787

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

2/11 Hållbar utveckling	3/16 Partnerskap för lokal demokrati
3/11 MV Liemba, forskarnätverk mm	4/16 Blandat
4/11 Flora och Fauna	1/17 Volontärarbete
1/12 Självständigheten 50 år	2/17 Swahili
2/12 Joha trust & Mama Barbro mm	3/17 Rättsväsende
3/12 Mänskliga rättigheter	4/17 Turism
4/12 Företagsamhet	1/18 Sexuell och reproduktiv hälsa
1/13 Kvinnliga förebilder	2/18 Handkapp, hälsa mm
2/13 John Kilaka, Karagwe 30 år mm	3/18 Svetans 50 årsjubileum
3/13 Swahili	4/18 Religion
4/13 Tanzaniadag, energi	1/19 Tanzaling, Sten Rylanders tal
1/14 Konst och litteratur	2/19 Kultur: Tingatinga, Makonde...
2/14 Konst och litteratur	3/19 Grindar som statusmarkör
3/14 NAOT, cykelsafari, swahilidag	4/19 Kibaha 50 år
4/14 Jordbruk och industri	1/20 Grindar som statusmarkör
1/15 Nätverksmässan	2/20 Mkapas memoarer, UD-rapport
2/15 Zanzibar	3/20 Hårmode, medicinmän, mm
3/15 Forskningssamarbete	4/20 Valanalys, slavhandel, Tumaini
4/15 Valet	1/21 Digital entreprenör mm
1/16 Valanalys	2/21 Magufulis död, Ndugu, Ekängen
2/16 Ungdomar och framtiden	3/21 Scania-Ursus-Kibaha

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen.
Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd.
Citera oss gärna, men ange källan!

Omslag: Dansuppträdande elever vid Barbro Johansson skolan.

Foto: JOHA Trust

Flyeralarm AB, Stockholm 2021, ISSN 0345437

Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 4/2021

SVETAN

www.svetan.org
[www.facebook.com/
SvenskTanzaniska](http://www.facebook.com/SvenskTanzaniska)
c/o Martha Kente Andersson
Smögengatan 20
416 74 Göteborg

STYRELSE

Rehema Prick, ordförande
rehema.prick@telia.com
Linus Dunkers, sekreterare
linus@dunkers.nu
Martha Andersson, kassör
marthakente@yahoo.com
Jeanette Olsson, ledamot/Tumaini
msjeanetteolsson@hotmail.com
Emma Kreü, ledamot
emmakreu@gmail.com
Lars Asker, ledamot
lars.asker133@gmail.com
Margareth Tawete, ledamot
tawetemaggie@yahoo.co.nz
Harriet Rehn, suppleant
harriet_rehn@yahoo.se

LOKALREPRESENTANTER

Erland Hillby
Herrhagsv 190, 752 67 Uppsala
tel 076 820 70 59
Gunilla Lundahl
Föreningen Tandala
Tellusgatan 5, 22457 Lund
tel 076 866 60 39
Rehema Prick
Munkebäcks Allé 40, 41673 Gtbrg
el. Franksgata 8, 45772 Grebbestad
tel 070-732 20 21

Ta gärna kontakt med en lokalrepresentant om du t.ex. vill veta mer om Tanzania, undrar över hur det är att arbeta där eller vill få tag i någon som kan komma och prata om Tanzania. Vill du bli lokalrepresentant ta kontakt med ordföranden!

STÖDPROJEKT

Tumaini Children's Center
Kontaktperson Helena Stigsson
<http://futurewithhope.se/tumaini/>
Bankgiro 552-8161

Tanzanias ambassad

Tel 08732 24 30 /31
Näsby Allé 6, 183 55 TÄBY
epost: mailbox@tanemb.se
www.tanemb.se

ORDFÖRANDEN

Hösten har kommit med sina vackra färger och snart är det jul. Jag hoppas de flesta har blivit vaccinerade mot covid-19. Livet börjar se normalt ut i möte med familj och vänner.

Den nya Tanzania-ambassadören till Norden, Baltikum och Ukraina heter Grace Martin och kom till Sverige den 15 oktober.

Som alla vet blev årets nobelpristagare i litteratur Abdulrazak Gurnah som var okänd för många. Även för många medlemmar i Svetan. Emma Kreü och jag blev intervjuade av SVT, om hur mycket det betyder eftersom Gurnah är den första författaren med ursprung i Tanzania som tilldelas Nobelpriset i litteratur. Vi hoppas att priset ska gynna andra författare från den afrikanska kontinenten. Det betyder väldigt mycket. Nu när Gurnah har fått Nobelpriset kan det förhoppningsvis inspirera andra afrikanska författare. Det här gäller inte bara Tanzania, det lyfter fram hela den afrikanska kontinenten.

Jag läste i en tidning från Tanzania att ett lejon har dödat tre barn som var ute och letade efter några bortsprungna kor i Ngorongororeservatet. Barnen var mellan nio och elva år gamla. Enligt polisen hade barnen kommit hem från skolan och blivit utskickade att leta reda på korna. Det är tillåtet för vissa folkgrupper att bo i naturreservatet och att låta sin boskap beta där, trots faran med lejon och leoparder.

Hoppas att alla gör sitt bästa med att värva nya medlemmar och alla är välkomna med sina idéer och insatser i smått och stort.

God jul och gott nytt år!

Rehema Prick

Nobelpriset i litteratur till Abdulrazak Gurnah

Årets Nobelpristagare i litteratur uppmärksammades i Habari redan 2010 i nr 4, ett litteraturnummer. Där anmälde Pia Eresund Gurnahs bok *Paradise*, recensionen återges här nedan.

Dagarna efter tillkännagivandet präglades av svenska kulturskribenter tagna på sängen, och avslöjade deras brist på kunskap om Gurnah, Zanzibar och Tanzania.

Kommentarer ur The Guardian

If one of the roles of the Nobel prize for literature is to shine a light on someone who has been less visible than they warrant, then that role was fulfilled this year in the announcement of Abdulrazak Gurnah as winner...

Someone said that he "is one of the greatest living African writers, and no one has ever taken any notice of him", but with this he did not agree: "I didn't think I was ignored." There is a gulf, here, that has to do with who is doing the looking, and what counts as officially being noticed. There is also a point of definition: calling Gurnah an African writer, while seeming to broaden horizons, in fact narrows and distances what he is doing. Gurnah was born in Zanzibar, and left when he was 18, escaping revolution for what he hoped were calmer waters but turned out to be Enoch Powell's predictions of rivers of blood. He has lived in Britain ever since.

He has said he began writing to make sense, to himself, of the shock – of racism, rejection, poverty and loneliness – and his 10 novels return to it again and again.....

It is striking just how many of the UK's 13 Nobel-winning writers were born elsewhere, from Kipling (India) to VS Naipaul (Trinidad and Tobago); TS Eliot (the US) to Lessing (Iran) and Ishiguro (Japan). And how that simply reflects the country. By 2019 (before Covid, when nearly a million foreign-born residents left), 14% of the UK's population was born abroad... Gurnah has spoken of how much of the world is still processing the wounds that colonialism inflicted, "losing your place in the world" – where place is not just geographical, but also belonging, status and culture.

Ur *The Guardian* 17 oktober 2021

Inget paradys précis men en spännande expedition

När jag av Habaris redaktion blev ombedd att läsa denna lilla bok hade jag aldrig hört talas om den här författaren. Ännu en berättelse om att växa upp i Tanzania tänkte jag lite trött och lät boken ligga på hyllan

ett bra tag. Men väl öppnad gick den inte att släppa förrän den var utläst.

Det rör sig om en vindlande, magisk och mångbottnad historia från ett Östafrika strax före första världskriget. Något paradys var det ju inte där då heller, utan ett samhälle fyllt av motsättningar och ojämlikhet, vilket tydligt framgår i denna berättelse. När hans pappa inte kan betala sin skuld till den rike swahili-arabiske köpmannen tvingas den unge Yusuf lämna sitt trygga barndomshem som gäldenärsslav och anpassa sig till helt nya omständigheter i en stad vid kusten. Han arbetar i köpmannens affär, sover utomhus på gården, livrädd för de hungriga vildhundarna och endast nödtorftigt beskyddad av en lite äldre olyckskamrat. Köpmannen företar stora handelsexpeditioner inåt landet, till "vildarna", guld och elfenben, och Yusuf får så småningom följa med på en sådan. Den strapatsrika och farofyllda färden skildras på ett så inlevelsefullt sätt att man nästan tycker sig vara med och själv sitta och avlyssna kvällssamtalen mellan de olika deltagarna. Här framträder olika livsöden och kynnen, olika religiösa kulturer och olika hållningar till den samhällsliga förändringsprocess som pågår.

Européernas alltmer frekventa närvaro har redan på bokens första sida förknipats med onda föraningar. Men när en av männen på expeditionen undrar varför och hur dessa vita män kunnat resa så långt från sina egna hem och om de inte i själva verket är onda andar ("jinner") som förhoppningsvis kommer att sväljas tillbaka in i jorden, avbryter köpmannen honom bryskt och säger "sluta prata som en gammal kvinna - de är här av samma skäl som du och jag."

Efterhand uppstår också rivalitet och spänningar mellan deltagarna, och när en förman tar till orimligt våld i bestraffningen av en bärare börjar sammanhållningen knaka. Och ju vildare och naturskönare områden de kommer till, desto mer missnöjsamhet och avoghet möter man hos lokalbefolkningen. Till slut hamnar hela expeditionen i en riktig knipa, som man endast klarar sig ur tack vare en tysk expedition som blir räddaren i nöden.

Mitt i all denna dramatik löper hela tiden djupa stråk av ömhet och stillsam humor. Alla människor skildras på ett nyanserat sätt, ingen är helt god eller ond – tysken uppträder korrekt och hyggligt, byhövdingen är visserligen arg men troligen på goda grunder och den rike köpmannen framstår trots allt som en klok och känslig person.

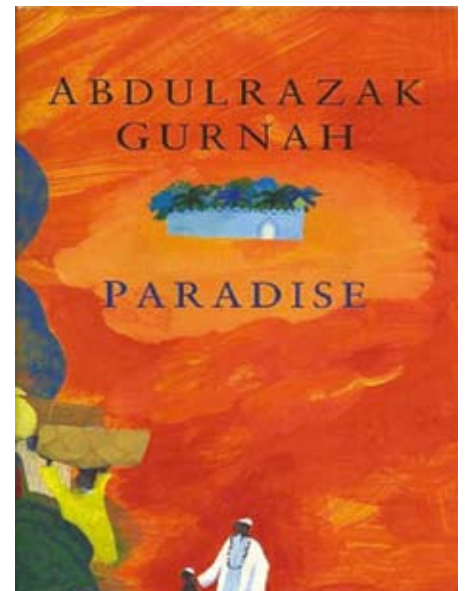
Den våldsamme förmannen väcker inte bara motvilja utan också medkänsla. Berättelsen om expeditionen upptar större delen av boken och är också enligt min åsikt dess absolut starkaste del.

Det sista kapitlet som handlar om hur Yusufs naiva förhoppningar om att skapa sig ett eget litet paradys, går i kras, känns inte riktigt lika engagerande, även om dramaturgin i sig är djupt originell.

På nätet hittar man en del om författaren, Abdulrazak Gurnah. Han föddes 1948 på Zanzibar, emigrerade till England som 17-åring, har skrivit flera kritikerrosade böcker, undervisar i litteratur på universitetet i Kent.

Pia Eresund

Paradise by Abdulrazak Gurnah
Penguin Books, London 1994
ISBN 0-14023311-3

Stig Holmqvist presenterar Mama Samia

Alla blev vi överraskade när nyheten kom att Tanzania fått sin förste Nobelpristagare i litteratur. En glad överraskning. Men vem var han, Abdulrazak Gurnah? Själv hade jag aldrig hört hans namn.

Nästan lika överraskande var det när Samia Hassan Suluhu plötsligt en dag i mars 2021 blev Tanzanias första kvinnliga president. Hennes namn var inte okänt, men hennes bakgrund var vi nog många som inte kände till.

När John Pombe Magufuli i samband med valet 2015 utnämnde Samia Hassan Suluhu till sin medtävlare som vicepresident, kom även det som en överraskning. Inom CCM partiet fanns flera mer välkända profiler. Några ansåg sej säkert som mer kvalificerade kandidater än Samia.

Men Magufuli visste vad han gjorde. Eftersom han själv kom från Tanganyika, fastlandsdelen av Tanzania, skulle enligt konstitutionen vicepresidenten ha sitt ursprung i Zanzibar. En kvinna skulle dessutom ge gott stöd åt hans kandidatur. Själv räknade Magufuli säkert med att hon skulle bli en lojal och disciplinerad medarbetare vid hans sida.

Fem år som vicepresident

Och under de fem åren som vicepresident förblev Samia en trogen lierad som höll sej i presidentens skugga. Han var känd som "The Bulldozer" för sitt ibland häftiga temperament och för att inte vara särskilt lyhörd att lyssna på meningsmotståndare. Men han var driftigt arbetsam och hade en klar vision om hur Tanzania skulle byggas för framtiden. Korruption och byråkrati måste kväsas. Statens finanser måste komma i balans. Infrastrukturen måste förbättras. Det skulle satsas på industri och ekonomisk utveckling.

Efter sitt första år vid makten hyllades John Pombe Magufuli som en av Afrikas mest handlingskraftiga presidenter.

Som några positiva saker Magufuli lämnade efter sig kan nämnas omförhandlade gruvkontrakt, stoppet av det kinesiska hamnbygget i Bagamoyo, kraftiga infrastruktursatsningar men minskat kinesiskt inflytande samt avståendet av för ekonomin förödande coronalockdown.

Lyssnande, klok, eftertänksam

Samia är en helt annan personlighet. Av de som samarbetat med henne beskrivs hon som lyssnande och klokt eftertänksam. Samtidigt finns det röster inom CCM partiet som inte uppskattade henne som vicepresident, tyckte att hon alltför mycket höll sej i bakgrunden, var alltför lojal mot sin chef.

Men president Magufuli hade stort förtroende för henne. Och det var hon som i många sammanhang fungerade som Tanzanias ansikte ut i världen. Presidenten själv gillade inte att resa på statsbesök och konferenser. Han gjorde några få officiella besök i grannländerna, men deltog aldrig i internationella toppmöten.

Det var så gott som alltid sin vicepresident som han sände till möten i FN, AU, Sadec, osv. Samia skaffade sej på så sätt ett brett internationellt kontaktnät. I diplomatkretsar var hon en välkänd och respekterad röst för Tanzania.

Farfar från Oman

Genom sin uppväxt i Zanzibar hade hon fått intresse för världen bortom horisonten. Hennes farfar hade invandrat till Zanzibar från Oman och hennes familj har flera släktband dit.

Hon föddes i Makunduchi på Zanzibars huvudö Unguja i januari 1960. Då härskade fortfarande Zanzibars siste sultan, Jamshid bin Abdullah. Han som sedan tvingades fly i samband med revolutionen i januari 1964.

Samias föräldrar var framsynta och lät dottern gå i såväl primary- som secondary school. Hon var en begåvad elev, men 1978 – 18 år gammal – gifte hon sej med Hafidh Ameir. Eftersom hon alltid varit förtegen om sitt privatliv, har hon aldrig nämnt något om ifall giftermålet skedde efter traditionella krav från familj och släkt, eller om det var ett kärleksäktenskap.

Ovsett vilket, Samia hade ambitioner. Samtidigt som hon under åren födde fyra barn, hann hon med att vidareutbilda sej och arbeta för bland annat Världshälsoorganisationen, WHO.

Mellan åren 1992-1994 studerade hon på University of Manchester, där hon tog en examen i ekonomi.

Sent engagerad politiskt

I fyrtioårsåldern bestämde hon sej för att aktivt engagera sej i den snåriga politiska unionen mellan Zanzibar och Tanganyika. År 2000 blev hon invald i Zanzibars lokala parlament, och Zanzibars president Amani

Karume utnämnde henne till minister. Då som enda kvinna i regeringen. Flera av hennes manliga kolleger ansåg att en kvinna inte hade med politik att göra. Men enligt medarbetare manövrerade hon skickligt i politikens korridorer.

Som minister för frågor som rörde kvinnors och barns rättigheter, drev hon bland annat igenom att man i Zanzibar upphävde förbudet för flickor som fött barn att återvända till sin skola och sin utbildning.

Unionsminister

I samband med valet till Tanzanias unionsparlament 2010, ställde Samia Suluhu Hassan upp som kandidat för sin lokala valkrets Makunduchi på Unguja. Hon vann med 80% av rösterna. Tanzanias president Jakaya Kikwete utnämnde henne till minister för det ofta komplicerade unions-samarbetet.

Några år senare blev hon utnämnd att ingå som vice ordförande i den arbetsgrupp som skulle utarbeta en ny konstitution för Tanzania. Den gamla hade i stort sett varit densamma sedan unionsbildningen 1964. Även detta var ett komplicerat uppdrag. Såväl inom det regerande CCM partiet som inom oppositionen var konstitutionsfrågan politiskt laddad.

Magufulis vicepresidentkandidat

Sedan – även om hon enligt egen utsago inte alls hade den ambitionen, tog hennes politiska karriär ett språng, då CCMs presidentkandidat Magufuli utnämnde henne som sin vicepresidentkandidat och medtävlare i valet 2015.

Tillsammans vann de en knapp och omdiskuterad seger mot den samlade oppositionens kandidat, Edward Lowassa.

President Magufulis till en början så hylade handlingskraft, visade sej efter hand ha mörka sidor. Han hade svårt att lyssna till andra än sin närmsta grupp av "jasägare". All form av kritik mot hans politiska visioner uppfattade han som ett angrepp på landets framtid. Den utbredda korruption och tunga byråkrati som han till en början ville röja upp i, kom efter hand att ersättas av ett annat kontrollsystem.

TISS och ekonomi

Han byggde ut TISS – Tanzania Intelligence and Security Service – med i huvudsak personal från sin egen folkgrupp, sukuma.

De drastiska nya lagar och förordningar som skulle stävja och styra såväl inhemska som utländska företags verksamhet för att få kontroll över landets svajiga ekonomi, blev ofta missriktade. Skattemyndighetens byråkrater ansåg sej ha fria händer att dri-

va in skatter och skulder från företag och privatpersoner. Företag tvingades stänga ner. Många utländska investerare såg inte längre någon framtid i Tanzania. På samma sätt var det med åtskilliga NGOs, som fick besked om att myndigheterna krävde bättre kontroll över deras organisationer.

President Magufulis ekonomiska reformer kom på flera sätt att bli kontraproduktiva.

Media och opposition hårt ansatta

I en rapport från 2020 beskriver *Reportrar utan gränser* hur arbetsmöjligheterna för massmedia försämrades drastiskt under Magufulis regim. ”I inget av de 180 länder som ingår i undersökningen har pressfriheten under senare år beskrivits så hårt som i Tanzania”. I rapporten anklagar man presidenten för att inte tåla någon form av kritik, varken av honom som person eller av hans politik.

Och den politiska oppositionen i Tanzania levde på nåder. År 2017 utsattes ledaren för CHADEMA Tundu Lissu för ett mordförsök. Någon gärningsman har aldrig hittats. I samband med att Tundu Lissu vårdades på sjukhus i Nairobi efter attentatet, gjorde vicepresident Samia ett omdiskuterat besök vid hans sjukbädd. Hennes kritiker menade att hon skickats dit av sin president för att blanda bort korten att presidentens handgångna låg bakom mordförsöket. Andra ansåg att hon på ett modigt sätt markerat sin kritik av presidentens politik.

Inför valet 2020 nominerade CCM partiet åter en gång Magufuli och Samia som sitt radarpar. Och liksom 2015 vann de valet.

Men segern nu blev ännu mer omtvistad än den förra. Åtskilliga kritiska röster hävdade att det förekommit ett omfattande valfusk. Mycket tyder också på det. CCM hade absolut ingen vilja att släppa ifrån sej makten i ett demokratiskt val.

Magufulis coronapolitik

Som djupt troende kristen förlitade sej John Pombe Magufuli på att hans gud och traditionella hälsokurer skulle hjälpa Tanzania ur den hotande Covid-19 katastrofen. Även om han inte direkt förnekade att pandemin förekom i landet, kom hans syn på hur den skulle bekämpas att bli ifrågasatt. Till skillnad från de flesta andra länder vägrade han att offentliggöra officiell statistik över smittspridning och dödsfall. Han var också skeptisk mot de olika typer av vaccin som snabbt blev tillgängliga.

Under ett par veckor i februari/mars 2021 försvann presidenten helt från offentligheten. Från hans kansli meddelades att han var i utmärkt form, ägnade sej åt hårt arbete och därför inte hade tid till att ta emot besök eller framträda på möten.

President Samia vid den militärparad som bekräftade presidentskiftet.

Rykten spekulerade emellertid i att presidenten själv hade drabbats av Covid. Flera ministrar och andra medarbetare hade redan insjuknat.

I en hemlig rapport som cirkulerade mellan ambassaderna kan man läsa att presidenten troligtvis redan i slutet av februari testat positiv för viruset. Han fördes därefter under sträng sekretess till säkerhetstjänstens eget sjukhus.

President

I all tysthet hämtades sedan vicepresident Samia Suluhu Hassan från sitt hem i Zanzibar den 6 mars och fördes i säkerhet till Dar es Salaam.

En dryg vecka senare framträdde hon offentligt och meddelade: ”I djup chock, meddelar vi att idag, den 17 mars 2021 vid sextiden på kvällen, förlorade vi vår store ledare och president för republiken Tanzania, Dr John Pombe Joseph Magufuli, till följd av hjärtkomplikationer”.

Det var allmänt känt att presidenten sedan flera år tillbaka led av hjärtproblem och levde med pacemaker. Att i den officiella dödsattesten förklara att det kanske ändå var viruset som tog hans liv, skulle givetvis varit för mycket av ödets ironi.

Enlig Tanzanias konstitution inträder omedelbart vicepresidenten som efterträdare om presidenten faller ifrån på sin post. Men skulle det garde av uppbackare inom CCM partiet som John Pombe Magufuli omgett sej med – och inte minst säkerhetstjänsten TISS – så direkt släppa från sej makten till en kvinna, som många av dem ansåg vara svag och inkompetent?

Vi var säkert många som undrade om det till synes fridfulla Tanzania, skulle drabbas av en politisk kupp i en eller annan form. Hade Samia Suluhu Hassan styrka att försvara konstitutionen?

Det hade hon. De som ifrågasatt hennes politiska kompetens blev tagna på sängen av hennes omedelbara auktoritet.

Valaffisch med Magufuli och Samia som användes i valet 2020

Innan någon - varken de ur det gamla gardet som omgett den förre presidenten eller hans trogna inom säkerhetstjänsten - hunnit samla sej och reagera, genomförde Samia Suluhu Hassan i rasande takt flera genomgripande reformer. Några av dem gick stick i stäv med den tidigare ordningen.

En stormvind från Oceanen

Det var som om hon med en stormvind från Oceanen ville vädra ut allt som kändes unket från den förra regimen. Kanske hade hon som vicepresident i all tystnad tvingats acceptera en del av sin tidigare chefs beslut.

Landet drog en suck av lättnad. Det gick att andas fritt igen. Och det dröjde inte många månader förrän hon allmänt tilltalades med det hedrande smeknamnet "Mama Samia".

Vad har hon då konkret genomfört under månaderna som hon nu lett Tanzania?

Först av allt tillsatte hon en expertgrupp med uppdraget att man måste förlita sej på internationell kunskap om pandemin. Befolkningen skulle upplysas med fakta och inte med mera mumbojumbo. För att bryta den utbredda misstron och rädslan för sprutan, lät Mama Samia själv vaccinera sej med massmedia närvarande.

Hon upphävde också omgående flera av de lagar och förordningar som under den tidigare regimen kommit att begränsa medias möjligheter att arbeta självständigt. Likaså skulle den politiska oppositionen åter få arbeta fritt.

Hon utnämnde flera nya ministrar, och sin nya regering gav hon i uppdrag att förändra det snåriga regelverk som låg tungt över allt från små egenföretagare till bolag och industrier. Den tunga byråkrati som

Magufuli en gång sagt sej vilja få bort, kom under hans senare år att smyga sej fram i andra former. Tanzania skulle åter bli ett land som lockade såväl internationella investerare som turister.

Mama Samia visade sej snabbt vara en smart beslutsfattare i en mansdominerad struktur. Under sina första månader vid makten kallade hon samman Tanzanias olika kvinnogrupper till stora gemensamma möten. Hon talade om kvinnors och flickors utsatta situation i landet. Hon talade om hur kvinnor redan från födseln diskrimineras i förhållande till männen. Hon talade om hur kvinnor alltid haft svårt att göra sin röst hörd i offentligheten. Hon talade om att hela det uråldriga skolsystemet måste förändras för att skapa bättre förutsättningar för landets flickor.

"Allt detta måste förändras! Och det är vi kvinnor som tillsammans kan göra det!", sa Mama Samia till sina åhörare, allt medan glada sångkörer understödde hennes ord. Och kvinnorna på mötena jublar. Mama Samia är deras president.

Det gamla CCM-gardet

Det gamla gardet från Magufulis regim siter med all sannolikhet och funderade över vad som håller på att hända. Kanske bidrar de sin tid. Och givetvis kommer Mama Samia förr eller senare att möta motstånd. Kommer hon då ha styrka att genomföra sin egen vision om Tanzanias framtid? Eller måste hon anpassa sej till CCM partiets gamla dogmer och maktstrukturer?

Som minister i Zanzibar genomdrev hon reformen att flickor i Zanzibar inte skulle tvingas lämna sin utbildning om de blev gravida. Under sin tid som vicepresident måste hon däremot acceptera att hennes chef tvärt om fattade beslut om att gra-

Författaren Stig Holmqvist

vida flickor i Tanzania tvingades bort från skolan. Och att de inte heller fick komma tillbaka när de fött sitt barn. Det var den förstockade makten som talade.

Ett par månader efter att Mama Samias tillträtt som president krävde den politiska oppositionen att det avbrutna arbetet med en ny konstitution, det arbete som hon själv en gång varit ordförande för, skulle återupptas. Maktapparatusens reaktion på detta blev att flera av oppositionsledarna arresterades. Några fängslades. Om detta helt och hållet var en intern reaktion från det gamla gardet i maskopi med säkerhetstjänsten TISS - eller om Mama Samia själv var informerad och delaktig, vet enbart de invigda.

Vi andra får vänta och hoppas att Mama Samias fortsatta år vid makten styr i rätt riktning. Hon har redan förklarat att hon ställer upp som CCM partiets kandidat i valet 2025.

Stig Holmqvist

I början på 2022 kommer den femte boken om familjen Barheida ut på Carlsson förlag, *I Udornas tid*. De tre första skrev Stig tillsammans med sin hustru Aud Talle.

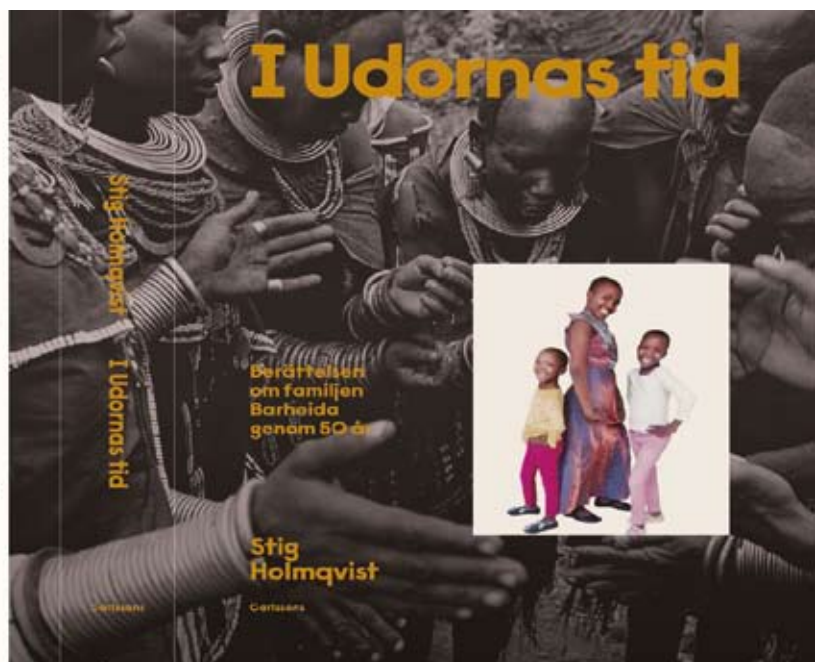
"En dag för femtio år sedan slog vi upp vårt lilla i parafysikerns skugga en bit bortom familjen Barheidas boplatz. Att den dagen skulle leda historien långt in i framtiden hade vi då inte en tanke på."

När författaren Stig Holmqvist och hans hustru socialantropologen Aud Talle första gången mötte Barheida 1971 var han en välkänd man med tre hustrur och en bokskapföreläsning på ett par hundra ölfur. Familjen levde ett traditionellt liv som pastorat stor på savannen så som deras föregångare, kungadömet, gjort sedan generationer tillbaka.

Idag, när Holmqvist sitter med Barheidas tre barn, udorna - Rukana - Uduwadi, Uduwadi och Uduwadi - och tittar i den gamla boken "I Udornas tid", är det han som kan berätta om familjens historia. För udorna är det berättelsen om en livsform som de själva för alltid lämnat. De går i moderna skolor i Tanzania och har helt andra drömmar och förhoppningar än att bli tvungna till ett traditionellt liv i bygderna.

För Holmqvist har de femtio åren han utgett med Barheidas familj betytt såväl glädje som sorg. "I Udornas tid" är berättelsen om hur en familj och en liten minorenthet i världen lever och utvecklas genom förändringar som omvärlden tvingar fram. Hur man som människa finner kraft och förmåga till anpassning och överlevnad.

Det är också en personlig berättelse om hur författaren eget liv kommit att påverkas av det beslut som han och hans hustru tog den dagen för att ha en senad senad, då de slog upp sitt tillflyktsställe bortom familjen Barheidas hem.

"Nobelisten" Abdulrazak Gurnah

Abdulaziz Lodhi berättar om nobelpristagarens bakgrund och bana. Abdulrazak delar sin bakgrund med Abdulaziz och många andra zanzibarer i exil. Termen "nobelist" uppkom när en bekant skulle skriva novelist, med felskrivningen passar bra numera!

Detta världens mest prestigefyllda pris har delats ut sedan 1901. Det erkänner författare som har "inom litteraturområdet det mest framstående arbetet i en idealisk riktning." Abdulrazak Gurnahs modersmål är swahili men han skriver på engelska. Han är den sjätte afrikanskfödda författaren som tilldelats Nobelpriset för litteratur.

Abdulrazak Gurnah erkändes "för att kompromisslöst och med stor medkänsla ha genomlyst kolonialismens verkningar och flyktningens öde i klyftan mellan kulturer och kontinenter." Gurnah är en romanförfattare känd för att utforska migration, kolonialism, racism, utanförskap m.m. Han erkänns internationellt av litteraturvetare som en av de mest intressanta postkoloniala författarna och kritikerna.

Abdulrazak Gurnah föddes i Zanzibar 1948 i stadsdelen Malindi nära hamnen och är sedan 1968 baserad i England. Han är professor i engelsk litteratur vid University of Kent i Canterbury.

Han gick i Darajani Primary School nära marknaden i Zanzibar Stone Town och King George VI Grammar School (numera Lumumba Secondary School) som var systerskola till Prince of Wales Grammar School i Nairobi för europeiska barn, och de med en europeisk förälder. Han lämnade Zanzibar i slutet av 1968 under de kaotiska, våldsamma och förtryckande åren av diktator Sheikh Abeid Amani Karumes

polisstat. Han anlände till Canterbury, England, där han studerade ingenjörskonst, gick sedan över till engelsk litteratur och började så småningom att skriva.

I grundskolan var han bland de bästa eleverna och var aktiv idrottare, speciellt i landhockey. Under grundskoleåren gick han också i den berömda *madrasan* (Koranskola) Msikiti Barza i Stone Town. (Sedan ett par tre år finns det planer för att riva Darajani Primary School för att bygga ett stort köpcentrum. Många berömda zanzibarer i flera generationer har gått i denna skola. Det har förekommit protester från flera håll. Nu har många zanzibarer föreslagit till regeringen i Zanzibar att byta Darajani Primary Schools namn till "Skuli ya Abdulrazak Gurnah".)

Abdulrazak har sagt att han "snubblat" in i skrivandet efter att ha anlänt till England som ett sätt att utforska både förlusten och befrielsen av emigrantupplevelsen.

Han har skrivit 10 romaner, en novellsamling och många essäer och artiklar under sin karriär. Hans första bok, romanen *Memory of Departure*, publicerades 1987.

Han är mest känd för sin roman *Paradise* (1994), som var listad till Booker Prize och Whitbread Prize. Hans andra anmärkningsvärda verk inkluderar *Desertion* (2005) och *By the Sea* (2001). Hans senaste verk är 2020 års *Afterlife*.

Abdulrazak utforskar smärta vid förskjutning, från Zanzibar till England, och talar om främlingsfientlighet och rasism som han bevittnat i städer runt om i världen vilket är ett stort tema i hans roman *Gravel heart* (2017). "Jag är rädd att något fortfarande måste göras - människor måste fortfarande säga saker och kampanja och övertyga - fast det är helt uppenbart att vi borde vara förbi dessa omänskliga och motbjudande, förvirrade föreställningar om privilegier och ras."

Anders Olsson, ordförande i Nobelkommittén för litteratur, beskrev honom som "en av världens mest framstående postkoloniala författare." Abdulrazak skriver kraftfullt och hans karaktärer "befinner sig i klyftan mellan kulturer ... mellan det liv som lämnats kvar och det kommande livet, som konfronterar rasism och fördomar, men också tvingar sig att tysta sanningen eller uppfinna en biografi för att undvika konflikter med verkligheten."

Nyheten om priset hälsades med jubel i Zanzibar, och allmänt i Tanzania och Östafrika. De som känner Gurnah beskriver honom som mjuk och blygsam, vänlig och lätt att umgås med. Reaktionen där var fantastisk, nästan euforisk. Alla var glada fast många känner honom inte, men de är stolta över att han är "Mzanzibari". "Det kommer att förbättra läskulturen i Zanzibar, och Östafrika i allmänhet." sade en lärare i engelska i Zanzibar.

Oppositionspolitikern Ismail Jussa Ladhu uttryckte den politiska aspekten av priset: "Detta betyder mycket för Zanzibars kamp för självbestämmande. Det hjälper till att sätta tillbaka Zanzibar på världskartan", och tillade att Nobelkommittén har erkänt Gurnahs verk och det har hjälpt till att förstå "de uppdelade avdelningarna av kolonialisterna, hur hjärtan slits isär mellan hem där människor kommer ifrån och livet i exil dit människor har tvingats gå."

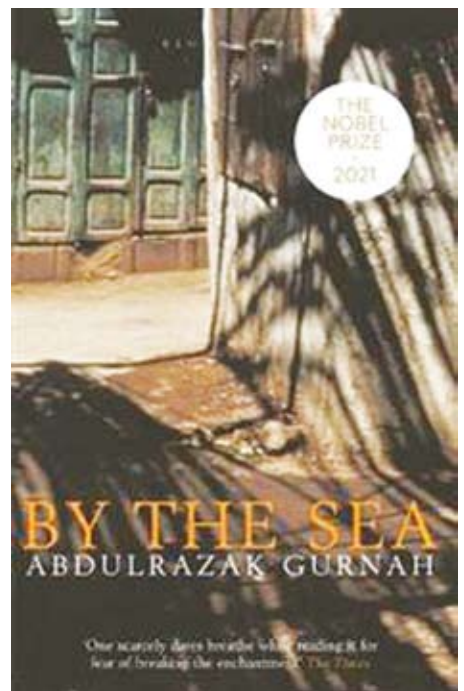
"Abdulrazak skriver kraftfullt och ömt om kolonialismens brutalitet och flyktningens erfarenheter." (Dr David Herd, Professor i modern litteratur)

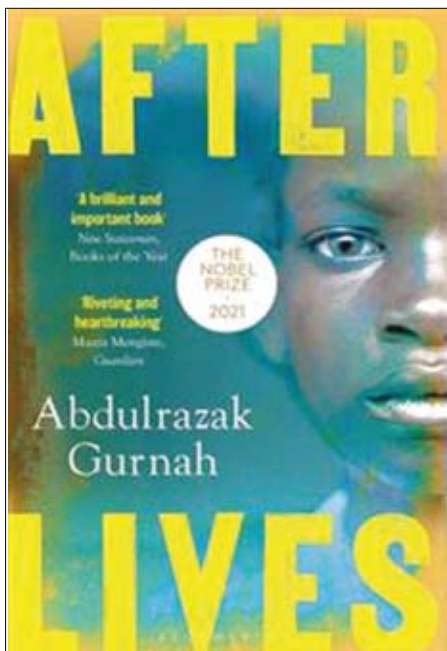
"Abdulrazak Gurnahs författarskap förkroppsligar vårt samtida tillstånd av förflyttning, våld och tillhörighet. Hans är kampen för individuell röst, för rättvisa, för att känna sig hemma i en ständigt föränderlig värld. Ingen som har skrivit idag har formulerat exilens och belöningar för att tillhöra så bra som Abdulrazak Gurnah har

Ahmed Rajab, BBC London. "Nobelisten" Abdulrazak Gurnah. Othman Nobamba, journalist Zanzibar.

Rajab gick tillsammans med Gurnah i Misikiti Barasa Madrasa (Koranskola), Darajani Primary School och King George Secondary School. Det gjorde även Lodhi, i början på sextiotalet, tidvis i samma klass. Fotot tillhör A Raajib.

gjort. Canterbury och Kent är både hans exil och hem.” (Dr Bashir Abu-Manneh, Chef for School of English, University of Kent)

Den 29 januari 2010 var Abdulrazak Gurnah i Uppsala för en dag för det avslutande offentliga evenemanget inom programmet *Cultural Images in and out of Africa* på Nordiska Afrikainstitutet. Då föreläste Gurnah om *Writing the Littoral: Culture and Representation of the Western Indian Ocean*. Programmet som var mycket uppskattat har pågått under flera år med aktiviteter på flera orter i Norden. Varje år var en lovande författare från Afrika inbjuden för några månader som ”Writer in Residence” vid Nordiska Afrikainstitutet.

Vid tiden för Nobelpriset 2021 finns endast två romaner av Gurnah översatta till svenska: *Paradiset* (2012, recenserad i KARAVAN 1/2013) och *Den sista gåvan* (2015, recenserad i KARAVAN 2/2015), båda utgivna av Celanders förlag.

Abdulaziz Y. Lodhi är Emeritus Professor i Swahili och Bantulingvistik vid Uppsala Universitet. Han var tre år före Abdulrazak Gurnah i samma secondary school och eftermiddags-madrassa. De har spelat bl.a. landhockey tillsammans.

Termen ”Nobelista” på engelska är myntad av Mohamed Rashid Ismail, en barnbarnsvän till Abdulaziz Lodhi, som råkade felskriva ”nobelista” istället för ”novelista” i ett meddelande till honom den 8 oktober.

Termen har nu använts av medlemmarna i WhatsApp gruppen KGL (King George-Lumumba) av ett 50-tal av dem som var med på King George VI Grammar School åren 1963-65 och deras kontakter. Skolan bytte namn till Lumumba College efter Revolutionen januari 1964 och numera heter den Lumumba Secondary School.

Trots pandemi och ekonomiska problem: Barbroskolan imponerar

Barbroskolan mår efter omständigheterna väl. JOHA-fonden har dragit igång en kampanj för att undanröja den ekonomiska knipan som förvecklingarna efter spärrkontohärvan försatt JOHA Trust i. JOHA-fonden uppmanar nu medlemmar och vänner att göra en extraordinär gåvoinnsats.

Barbro Girls' Education Trust Fund, JOHA Trust grundades 1998 i Barbro Johanssons närvaro, året innan hon gick bort. Sekundärskolan i Luguruni utanför Dar es Salaam, i dagligt tal Barbroskolan var stiftelsens första skapelse. Skolan har hunnit fylla 20 år och har idag 540 flickor fördelade på sex årskurser. JOHA Trust driver också sedan 2012 en sekundärskola i Bukoba. Där finns nu 220 flickor. Den svenska stödföreningen för JOHA Trust har tagit som sin uppgift att samla in pengar för att ge flickor från fattiga hem hjälp med att betala skolavgifterna i Barbroskolan. I skriften som föreningen tog fram inför Barbroskolans 20-årsjubileum finns berättelsen om hur skolan växt fram, de stora tanzaniska frivilliga insatserna och om stödet för stipendier från medlemmar, vänner och större donatorer. Skriften *Med JOHA & Barbroflickorna* kan beställas från undertecknad, anderssongunbritt@gmail.com.

Till dags dato har 2 367 flickor gått ut Barbroskolan med den lägre (O-level) eller den högre sekundärskoleexamen (A-level). Av dem har 34% haft hjälp med stipendier för att klara skolavgifterna.

The Big Climb

Barbroskolan är välskött. Den ligger vackert på kullar i Luguruni och byggnaderna som Inger Thede ritat och SIDA varit med

och finansierat är ändamålsenliga. Skolan är populär. Den tar väl hand om eleverna. De som kommit in får bra undervisning och extra stöd om det behövs. Utrymmet ges för fysiska aktiviteter och för bredare engagemang och ledarskapsträning genom klubbar och utbyte med andra skolor. Ett aktuellt exempel är att tre flickor från skolan tillsammans med flickor från andra skolor i Tanzania och Kenya kommer att vara med på att bestiga Kilimanjaro hösten 2021. Arrangörerna av The Big Climb vill på FN-dagen dra uppmärksamheten till kampen mot COVID-19. I skolan klarar sig Barbroflickorna bra i examina och nationella prov. På den lägre sekundärskolenivån återfinns Barbroflickorna bland de 10 procenten bästa. På A-levelnivån är konkurrensen skarpare med bl.a. privata katolska sekundärskolor där utslagning tillämpas i de lägre klasserna. Ändå återfinns Barbroskolan bland tredjedelen bästa skolorna och alla som gått upp i examen har klarat sig.

20-årsjubileum under pandemi

Pandemin satte stop för planerna på ett mer festligt 20-årsjubileum 2020 inklusive JOHAfondens resa för att vara med på plats. Som andra skolor i Tanzania stängde Barbroskolan i mars det året och man öppnade sedan igen i juli när dåvarande

Uppställning i samband med examen för Form 4 vid Barbro-skolan. Ordförande och grundare Ana Tibayuka på stolen med gult ryggstöd.

presidenten Magufuli deklarerat att pandemin skulle bekämpas med örter och böner. Stängningen och kloka åtgärder på skolan för att skydda mot smitta tog hårt på skolans ekonomi. Betalande elevers föräldrar fick det knaprare under åtstramningen som präglade Magufuli-erans ekonomiska politik och effekter på tjänstesektorn, tex. turismen. JOHAFonden gav hösten 2020 ett extra stöd på 148 000 kr utöver stipendierna till Barbroskolan för att kompensera för oförutsedda CORONA-relaterade utgifter.

Spärrkontohärvan

Den tuffaste omständigheten för JOHA Trust och Barbroskolan är knipan som man hamnade i när staten krävde att pengarna som affärsmannen Rugemalira 2014 skänkte till Barbroskolan och en rad andra välgörande ändamål skulle dras in till staten. I Habari nr1 2015 skrev jag om spärrkontohärvan och hur Rugemalira och några andra affärsmän lyckats få ut stora belopp som på grund av en tvist mellan Tanesco och ett energibolag spärrats i Centralbanken. Frågan var kontroversiell då men den dåvarande presidenten Kikwete och åklagarämbetet hade godkänt att det rörde sig om privata pengar. JOHA Trusts grundare Anna Tibaijuka som tagit emot pengarna för skolans räkning gjordes ändå till syndabock och tvingades avgå som minister. President Magufuli fann för sin del skäl att fängsla Rugemalira och de andra som blivit rika på spärrkontohärvan. Pengarna begärdes in till staten och 2019 tvingades JOHA Trust ta ett stort banklån för att klara betalningen. Det går ut över skolan som måste vara med och betala för den ursprungligen gåvan från Rugemalira som användes för att finansiera det sista sovsalskomplexet. Det sades att de fängslade skulle bli fria om de betalade och erkände sig skyldiga.

Rugemalira har under hela tiden hävdat sin rätt och begärt att få saken prövad juridiskt. Han har inte fått någon rättegång men har nyligen efter fyra år i fängelse släppts fri.

Lastbilsprojekt

JOHA Trust och Barbroskolan kämpar med att betala av skulden och dryga räntor. I ett unikt (desperat) försök att tjäna in pengar för amorteringar och ränta drog JOHA Trust 2019 i gång ett lastbilsprojekt. Med fyra – fem lastbilar har man åtagit sig körningar av schaktmassor, grus och jord för det stora pågående järnvägsbygget från Dar es Salaam och in i landet. Det har givit inkomster som tillsammans med belopp som skolan och JOHA Trusts grundare kunnat bidra med gjort att skulden för betalningen till staten kunnat reduceras till 3,6 milj. kr innan höstens utbetalning på en miljon nedan registrerats. Barbroskolan har fått hålla igen på alla utgifter för underhåll mm. för att kunna ta sin del av det tunga ansvaret.

Upprop

I JOHAFonden vill vi att JOHA Trust och Barbroskolan ska återfå möjligheten att helt fokusera på sitt uppdrag att kämpa för att tanzaniska flickor ska få bra utbildning oavsett ekonomisk, etnisk eller religiös bakgrund. Fondens på senare år generösa givare IDUNA-stiftelsen har ställt sig bakom kampanjen för hjälp med att reducera skuldbördan. I början av september gick vi ut med uppropet om bidrag till skuldreducering till medlemmar och vänner. Vi är glada att uppropet kan publiceras i Habari lagom till jul. När detta skrivs har miljonen som IDUNA bidragit med initialt överförs till Barbroskolan. Ett 40-tal medlemmar och vänner hade till mitten av oktober kommit med gåvor på sammanlagt

Lastbilsprojektet drar in en hel del pengar till skolan.

130 000 kr. Det är ett bra resultat och det ska förhoppningsvis bli mer under resten av året så att slutbeloppet som IDUNA lovat att dubbla kan bli ännu en rejäl lättnad för Barbroskolan. En positiv händelse som inträffat sedan JOHA-fonden gick ut med uppropet är att anklagelserna mot Rugemalira dragits tillbaka och att han släppts ur fängelse efter fyra år. Det bedöms som osannolikt att pengarna skulle komma tillbaka.

Så snart Coronapandemin släppt taget kommer JOHAFonden att på plats i Dar es Salaam diskutera med JOHA Trust, skolorna och andra som är engagerade för utbildning i Tanzania om hur vårt samarbete för att främja flickors och särskilt fattiga flickors rätt till utbildning bäst förs vidare. Vågar vi tro nu på en utveckling i Tanzania under den nya presidenten där samhällsförbättrande aktiviteter kan frodas, och allas rätt till bra utbildning förverkligas. Årsmötet våren 2022 vill vi ägna åt en diskussion om framtid, hållbarhet och JOHA-fondens roll.

Gun-Britt Andersson

Foton: JOHA Trust

Uppvisning av Barbroskolans elevers egna kreationer.

Hjälp oss att hjälpa Barbroskolan som hamnat i knipa!

Det här är ett upprop till JOHAFondens medlemmar och vänner för att samla in pengar för en extraordinär ekonomisk insats för att hjälpa Barbroskolan och JOHA Trust.

Bakgrund

Barbroskolan har oförskyllt hamnat i en ekonomisk knipa efter att man tvingats betala tillbaka en donation på ca 8,5 miljoner svenska kronor från en lokal affärsman för några år sedan. Staten hävdade att pengarna var deras och krävde "återbetalning" av alla som fått donationer. Affärsmannen fängslades och sitter fortfarande i fängelse. Utan rätttegång. För att klara återbetalningen tvingades JOHA Trust ta ett banklån med hög ränta.

Nuläge

För att mäktat med dryga amorteringar och hutlösa räntor investerade JOHA Trust i lastbilar som har kontrakt på att köra schaktmassor för ett internationellt finan-

sierat infrastrukturprojekt i Tanzania. Lånet är nu amorterat ner till ca 4 milj svenska kronor. Barbroskolan måste hjälpa till med skuldbetalningarna.

Konsekvenser för Barbroskolan

Ekonomi är mycket ansträngd och tar fokus från skolans huvuduppgift - Att erbjuda flickor kvalitativ gymnasieutbildning, möjlighet att gå vidare till universitetsstudier, arbete och bättre ekonomiska förutsättningar för dem och deras familjer.

Hur kan vi hjälpa?

Genom bidrag till amortering av lånet kan vi minska det ekonomiska trycket på skolan. IDUNastiftelsen, som generöst bi-

dragit till JOHAFonden och Barbroskolan de senaste åren, kommer att ge ett bidrag på 1 milj. SEK för avbetalning av lånet och därefter bidra med belopp som matchar vad JOHAFonden kan samla in för låneamortering.

Vi väddar nu till alla medlemmar och vänner att bidra till denna skuldsanering.

Sätt in ditt bidrag på JOHAFondens kampanjkonto PG 1918945-5 eller Swisha till 1233142338.

Märk betalningen "Kampanj"

Vår insamlingskampanj pågår mellan 1 september och 31 december.

Form 4 Graduating Class with the Guest of Honour, Ms. Gladness Deogratias, Head, Global Market, NMB and Chairperson NMB Women Arise and his Excellency Anders Sjöberg, Ambassador of Sweden to Tanzania, 28 Sept 2019

Tidningskrönikan:

Relationer utrikes bättre, oklart inrikes

I perioden augusti-oktober dominerar nyheter om Covid-19 och president Samia. Hon har under sin första tid varit mycket aktiv utrikespolitiskt, och det har burit frukt i form av ökade investeringar och ett återupptagande av pausat bistånd. Samia har också stärkt sin position genom nya tillsättningar, där hon har prioriterat kvinnor.

Inrikes är situationen oklar: Flera rättegångar mot personer inom oppositionen har lagts ned, men inte alla. Några tidningsstopp har hävts, men nya har tillkommit. Inga regelrätta samtal med oppositionen än.

Zanzibar Film Festival

Festivalen hölls som vanligt 21-25 juli, efter att ha ställts in förra året. Öppningsfilmen var den tanzaniska filmen Binti (omnämnd i Habari 2/2021). Priset som bästa skådespelare gick till kenyanen Melvin Alusa för en roll i *Mission to Rescue* om hur kenyanska soldater räddar en fransk kvinna som tillfångatagits av Al Shabab. 31/7 *East African*

SADC-trupper till Mocambique

SADC skickar trupper för att hjälpa Mocambique i konflikten med islamistiska rebeller som började 2017. Rwanda bidrar med 1000 soldater, Botswana och Zimbabwe med 300 och Sydafrika med 1500 soldater. Tanzania har inte velat medverka. 31/7 *East African*

Samia på statsbesök i Rwanda

President Samia har varit på 2 dagars statsbesök i Rwanda. Hon besökte flera moderna industrier runt Kigali, samt Kigali Genocide Memorial. 3/8 *East African*

Investeringar på 1 miljard US\$

Trots pandemin nådde de utländska investeringarna i Tanzania 1 miljard dollar under 2020. Senaste året med investeringar på över miljarden var 2015, då summan blev 1,6 miljarder enligt siffror från FN. Investeringarna ökade med 2,2% från 2019, samtidigt som grannarna i EAC

fick vidkännas stora minskningar. Som ett skäl anges beslutet att bygga en oljeledning från Uganda till Tanga i Tanzania. 5/8 *Citizen*

Majsexport till Kenya sexdubblad

Under maj exporterade Tanzania 118 000 säckar majs till Kenya, upp från 16 000 säckar i april. Den låga siffran i april berodde på att Kenya stoppat importen på grund av för höga halter aflatoxin. Efter presidentmötet mellan Samia och Kenya har importstoppet lyfts, samtidigt som andra åtgärder också vidtagits för att för enkla handeln mellan länderna. 7/8 *The Nation*

Inga framgångar i olympiaden

Tanzania skickade endast 3 deltagare till olympiaden i Tokyo, alla maratonlöpare. Alphonse Simbu klarade sig bäst och blev sjua. Vann gjorde Eliud Kipchoge från Kenya. 9/8 *Daily News*

Antal döda i aids halveras

Åtgärder mot hiv/aids har burit frukt. Antalet döda per år har sjunkit från 64 000 år 2010 till 32 000 år 2020. Frivillig testning har ökat till över 80%, och ARV-behandling ges i nära 100% av fallen. Antalet nya hiv-infektioner har sjunkit från 110 000 till 68 000 under samma period. 11/8 *Daily News*

Kenyanska *Mission to Rescue* får pris på Zanzibars filmfestival

Rekordstort skepp i Dars hamn

Det största skepp som hittills lagt till i hamnen i Dar es Salaam är *Tranquil Ace* som är 200 meter långt. Det kom lastat med 3743 bilar, varav 65% skulle vidare till något grannland. 11/8 *Citizen*

Nivån i Lake Victoria sjunker åter

Rekordhöga vattennivåer på Lake Victoria har inneburit översvämningar och stora skador. Nu har nivån sjunkit något, från 13,45 till 13 meter. De höga vattennivåerna har orsakat problem i Uganda, Kenya och Tanzania. 11/8 *East African*

CCM stoppar sin egen tidning

Tidningen *Uhuru* som är maktpartiet CCMs språkrör straffades med 14 dagars utgivningsstopp för brott mot landets medialagar. Sanktionen orsakades av att tidningen tolkat en intervju med presidenten som att hon inte skulle ställa upp i nästa presidentval. 12/8 *Daily News*

Handeln med Kenya ökar

Efter att presidenterna Samia och Kenya möttes har handeln mellan Tanzania och Kenya tagit fart. För första gången på mycket länge översteg Tanzanias export importen från Kenya. Exporten uppgick till \$168 miljoner under första halvåret 2021, och omfattade bland annat majs, trävaror och grönsaker. Importen omfattade bland annat plast-, stål- och medicinska produkter. 11/8 *East African*

Elektroniska vaccinationsbevis

Vaccinationspass med QR-kod kan nu utfärdas till de som vaccinerats, för att underlätta resande till utlandet. Myndigheterna varnar eventuella förfalskare att man har full koll på vilka äkta bevis som ut-

President Samia på statsbesök i Rwanda, med president Kagame till höger i bild.

Basil Mramba då han var finansminister.

färdats. Antalet vaccinerade var 100 000 i början av augusti. 12/8 Citizen

Produktion av ädelstenar ökar

Den registrerade produktionen av ädelstenar ökade till över 23 000 ton år 2020 – år 2016 registrerades bara 2 600 ton. Enligt regeringen beror ökningen på förbättrade villkor för näringen samt åtgärder mot smugglingen. 13/8 Citizen

Kol planeras för elproduktion

Det statliga gruvbolaget Stamico skall enligt avtal förse elbolaget Tanesco med kol från Kiwira för produktion av cirka 200 MWh el årligen till stamnätet. Den nuvarande elproduktionen är baserad till 55% på gas och till 36% på vattenkraft. 13/8 Daily News

Ex-minister Basil Mramba död

Mramba, som senast var industriminister 2006-2008, har dött 82 år gammal efter en Covid-19 infektion. Han dömdes tillsammans med andra för ekonomiska oegentligheter 2015, och fick ett kortare fängelsestraff. 17/8 East African

Världsbanksån på \$1,2 miljarder

Världsbanken ger Tanzania tillgång till ett utvecklingslån på \$1,2 miljarder för 5 projekt. Projekten är inom högre utbildning,

USAs nye ambassadören Michael Battle var tidigare ambassadör vid AU i Addis.

sid 12 - Habari 4/2021

vägutbyggnad och digitalisering, samt inom energisektorn för Zanzibar. Finansminister Nchemba noterade att avtalet visar att Världsbanken har förtroende för den nya regeringen och president Samia. 20/8 Daily News

Ny amerikansk ambassadör

President Biden har nominerat Michael Battle till ny ambassadör för Tanzania, för att ersätta Donald Wright som varit ambassadör sedan augusti 2020. Battle har tidigare bland annat varit amerikansk ambassadör vid Afrikanska Unionen i Addis Ababa. 21/8 Citizen

Opposition tackar nej till valrapport

De fyra största oppositionspartierna har tackat nej till en inbjudan att delta i ceremonin då valkommissionen lämnar över rapporten om parlaments- och presidentvalen 2020. Oppositionens inställning är att valen var värdelösa på grund av alla oegentligheter som förekom. Trots alla rapporter som lämnats till valkommissionen har inga åtgärder vidtagits. 21/8 Citizen

Mbowe-rättegång till högre instans

Rättegången för Chademas ordförande Mbowe och tre andra som anklagas för terroristaktiviteter flyttas till Högsta Domstolen. De anklagade kommer att kalla bland andra rikspolischef Sirro som vittne. 23/8 Citizen

Mer svenskt stöd till TASAF

Sverige och Tanzania har slutit avtal om ytterligare stöd till TASAF, ett framgångsrikt program för de allra fattigaste som bland annat omfattar kontantbidrag. Biståndet på 450 miljoner kronor avser fas 2 av TASAF som implementeras under perioden 2020-2023. Med under avtalsceremonin var den svenske ambassadören Anders Sjöberg och biståndschefen Sandra Diesel. 26/8 Daily News

Skatt på mobila betalningar sänks

Den skatt som regeringen infört på mobila finansiella transaktioner sänks med 30%, efter hård kritik från många håll. Regeringen hävdar att man fått telekomoperatörerna att även sänka en del av sina avgifter. Skatten inbringade under de första fyra veckorna cirka 180 miljoner kronor. 1/9 Daily News

Tidningen Raia Mwema stoppas

Tidningen Raia Mwema (Den goda medborgaren) straffas med utgivningsstopp i 30 dagar på grund av upprepade brott mot Tanzanias medialagar. T.ex. har man med rubriken "17 nya plågor" beskrivit 17 nya skatter och avgifter till staten. 5/9 Citizen

Domaren Elinaza Luvanda avgick efter uttalande misstroende från Mbowe

Domare i Mbowe-rättegång avgår

Domare Elinaza Luvanda vid Mbowes rättegång har frånträtt fallet efter att de åtalade hävdade att de saknade förtroende för honom. Mbowe hänvisade till Wikileaks där det framgår att Luvanda arbetar för säkerhetstjänsten med uppdrag att döma Chademas ordförande Mbowe, medan en annan myndighet skall ta itu med partiet Chadema. 6/9 Citizen

Vinst mot Madagaskar i fotboll

Tanzania, som ingår i grupp J i kvalificeringen till fotbolls-VM 2022, gick upp i ledningen efter vinst mot Madagaskar med 3-2. Både Tanzania och Benin har 4 poäng. 7/9 Daily News

Samia ombildar regeringen

President Samia har bytt ut fyra ministrar. Försvarsminister blir för första gången en kvinna, Stergomena Tax. January Makamba (som sparkades av Magufuli) återkommer till regeringen som energiminister, han ersätter Medard Kalemuni. Ny statsåklagare blir Eliezer Feleshi, tidigare domare i HD, som efterträder Adelardus Kilangi. 12/9 Citizen

Kritik mot stängning av tidningar

Efter att ha stängt ned tre tidningar under en månad kritiserar regeringen för att göra våld på pressfriheten. Nedstängningarna har också överklagats hos EACJ, östafrikanska unionens domstol, som i ett tidigare domslut sagt att Tanzanias medialagar strider mot landets konstitution. 11/9 East African

Ambassadör Anders Sjöberg var med när avtalet om stöd till TASAF signerades.

Stergomena Tax blir ny försvarsminister, den första kvinnan på den posten

January Makamba (som sparkades av Magufuli) återkommer som energiminister.

Statsåklagare blir Eliezer Feleshi, som flyttades till HD från den posten av Kikwete.

Covid-restriktioner för inresande

Tanzania inklusive Zanzibar inför nya Covid-19 restriktioner för resande. Alla inresande måste uppvisa ett negativt resultat från ett test max 96 timmar före avresan till Tanzania. 18/9 *East African*

Förbättrad fotbollsranking

Taifa Stars rankas nu på plats 132 i FIFAs rankinglista, upp 3 positioner. Uppflyttningen kommer efter 1-1 mot DR Congo och 3-2 mot Madagaskar i kvalet till VM. Tränare för laget är dansken Kim Poulsen. 17/9 *Daily News*

Samia kandidat till president 2025

I ett tal vid den internationella Demokrati-dagen bekräftade president Samia att hon planerar att ställa upp i valet 2025. Hon uppmanade samtidigt landets kvinnor att se till att Tanzania får sin första valda kvinnliga president någonsin. Hon upprepade också att hon kommer att utse fler kvinnor till ledande befattningar som ett sätt att öka jämställdheten. Efter den senaste regeringsombildningen är knappt 30% av regeringen kvinnor. 18/9 *East African*

Samia till FNs generalförsamling

President Samia deltar i FNs generalförsamling, ännu ett steg i att förbättra Tanzanias internationella ställning. Tidigare har hon besökt Uganda, Kenya, Zambia, Malawi, Rwanda, and Burundi. 19/9 *Citizen*

Utländska investeringar ökar

Under perioden mars-juli 2021 registrerade nära \$3 miljarder i utländska inves-

teringar, sex gånger mer än under samma period förra året. Regeringen har infört en one-stop-service för investerare med 12 olika institutioner under samma tak, såsom skattemyndigheter, Tanesco m.fl. Det finns numera också ett Tanzania Investment Window för investerare på internet. 20/9 *Citizen*

Riksrevisor betonar självständighet

Den tidigare riksrevisorn (CAG) Utouh betonar vikten av att även interna revisorer kan arbeta självständigt när de genomför sina revisioner. Försök till påverkan från styrelser och chefer motverkar revisionens syfte. Utouh var gästtalare vid en konferens om internrevision i Arusha. 21/9 *Daily News*

Åtal mot Tundu Lissu läggs ned

Åtalet mot Tundu Lissu (Chadema) och fyra andra för uppvigling läggs ned sedan statsåklagaren meddelat att man inte avser att gå vidare med anklagelserna. Uppviglingen ansågs ha skett i och med publiceringen av en artikel från januari 2016 i tidningen Mawio med titeln *Kaos hotar på Zanzibar*. 22/9 *Citizen*

Opposition nobbar möte med polisen

Även oppositionspartiet ACT-Wazalendo har nu tackat nej till ett möte med polisledningen, liksom Chadema och NCCR gjort tidigare - en invändning var att även inrikesministern borde vara med. Mötet skulle ha diskuterat de konflikter som blivit vanliga mellan polis och den politiska oppositionen. 26/9 *Citizen*

2 miljoner vaccindoser från Kina.

Ytterligare 2 miljoner vaccindoser är på väg, denna gång från Kina. Med hjälp av den miljon doser Johnson&Johnson vaccin som kom först har hittills cirka 800 000 tanzanier vaccinerats. Det finns ungefär 6 700 vaccin-stationer i landet. 27/11 *Citizen*

Historiskt Baobab i Bagamoyo

Ett av baobabträden vid den katolska kyrkan i Bagamoyo har en historia att berätta.

När missionen grundades 1868 hade fader Anthony Hornner med sig ett baobabfrö från Reunion som han planterade. År 1895 fäste en fransk sjuksköterska en kedja runt trädet, och parkerade sin åsna där medan hon arbetade vid missionens sjukhus. Trots att kedjan förlängdes 2012 har den nu till största delen försvunnit in i barken på trädet som nu är över 13 meter i omkrets. 1/10 *Daily News*

Elektronisk skattemärkning

Elektronisk skattemärkning (ETS) har börjat införas i Tanzania. Den fungerar för indirekta skatter på exempelvis alkohol och läsk, och utvidgas till allt fler varor. Alla tillverkare och importörer måste registrera sig och sin personal. För de varor som berörs har skatteintäkterna ökat med 10-30%. 4/10 *Citizen*

Fler lättnader i handel med Kenya

Vid mötet mellan presidenterna Kenyatta och Samia i Mombasa identifierades över 60 handelshinder som man ville ha bort, och delegationerna kunde ganska snabbt åtgärda 30. Många av de återstående problemen har hänvisats till respektive parlament som nu jobbar vidare, exempelvis med kostnader för arbetstillstånd och fordonsinspektioner, samt skatt på mjölk, läsk och kaffe. 5/10 *East African*

Samia: Gurnahs nobelpris en ära

Presidenten har gratulerat Abdulrazak Gurnah till nobelpriset i litteratur. Hon tvittrade: "Det här priset är en ära för er, för Tanzania och för Afrika". 8/10 *Daily News*

President Samia vid hennes första tal för FNs generalförsamling.

Förre riksrevisorn Utouh betonade i Arusha vikten av oberoende vid internrevision.

Abdulraza Gurnah, gratulerad av presidenterna Samia och Mwinyi till sitt nobelpris i litteratur.

Taifa Stars slog Benin i fotbollskval

Tanzanias landslag Taifa Stars gick åter upp i ledningen i sin grupp sedan man slagit Benin borta med 1-0, trots att man 4 dagar tidigare hade förlorat hemmamatchen mot Benin med 1-0. 10/10 Citizen

Whatsapp börjar med swahili

Kommunikation över Whatsapp kan numera ske med Swahili som användarspråk. Facebook, Twitter och Google har sedan länge möjlighet att använda swahili. Helt riktigt enligt tidningen som hävdar att det finns 200 miljoner swahili-talare. 11/10 Citizen

Även Mwinyi gratulerar Gurnah

Nu har även Zanzibars president Mwinyi gratulerat Abdulrazak Gurnah till nobelpriset. Det gjorde han i en videokonferens med pristagaren, då han även passade på att bjuda in honom till Zanzibar. Och ett besök blir det nog, eftersom Gurnah planerar att besöka sina släktingar där. 13/10 Daily News

Air Tanzania får ytterligare 5 plan

Tanzania har betalt en handpenning på \$259 miljoner för ytterligare fem flygplan till Air Tanzania. Därmed fortsätter president Samia den upprustning av flygbolaget som Magufuli startade, trots stora förluster. När de nya planen levereras kommer flottan att uppgå till 16 plan. Internationella rutter går bl.a. till Entebbe, Harare, Lusaka, Nairobi, Mumbai. Ett transportplan trafikerar Guangzhou i Kina en gång i veckan. 17/10 Citizen

Postkoder börjar införas

Pengar har avsatts av regeringen för att införa ett postkodsyst. Enligt informations och IT-minister Ashatu Kijaji skall systemet införas i 184 distrikt på fastlandet och 10 distrikt i Zanzibar, med start i Mwanza city. 17/10 Citizen

Taifa Stars jublar efter vinsten med 3-2 mot Madagaskar.

Uppåt för tanzaniska pass

Med ett tanzaniskt pass kan du nu resa till 72 länder utan att betala för ett visum, det samma gäller kenyanska pass. Förra året hade tanzanier bara tillgång till 67 länder. I topp ligger Japan, japaner kan resa in i 192 länder utan att betala för visum. 18/10 Citizen

Domarbyte igen i Mbowe-rättegång

HD-domaren Mustapha Siyani hade utsetts till ny domare i rättegången mot Mbowe och tre andra. Men han blev utsedd till HDs chefsdomare när den tidigare chefsdomaren Eliezer Feleshi blev statsåklagare, och nu har han inte tid att döma. 20/10 Citizen

Nya projekt med Burundi

Avtal har tecknats med Burundi om förbättrad infrastruktur för kommunikationerna vidare till DRC Kongo. Avsikten är att underlätta Kongos transporter österut via Burundi och Tanzania. Hittills har många

transporter gått via Mombasa, men transporter via den nya ruten kommer att bli förmånligare. Transporterna kommer att öka när Kongo ansluter sig till EAC, ansökan har lämnats in och behandlas nu av medlemsländerna. 23/10 East African

Vattenbrist i Dar es Salaam

På grund av brist på regn i avrinningsområden kring floden Ruvu har det uppstått brist på vatten i Dar. DAWASA har bara lyckats leverera 460 miljoner liter om dagen i stället för 520 miljoner liter, som är normalt. 24/10 Daily News

Hotande torka

Tanzaniska meteorologer varnar för en kommande torka. Enligt generaldirektör Agnes Kijazi vid TMA kommer speciellt de södra delarna av landet att drabbas från november till januari.

Torkan kommer att negativt påverka t.ex. jordbruk, hälsovård, kraftförsörjning och gruvindustri. 28/10 Citizen

Enligt Gado borde president Samia snarast byta ut parlamentets talman Ndugai - men hittills verkar hon nöjd med hur han hjälper henne och CCM att kontrollera parlamentet.

Indian Influence and Ismaili Ancestors: On the Coast of East Africa

This is an abbreviated and revised version of a heritage talk by historian Judy Aldrick held for the Ismaili Tariqah and Religious Education Board, ITREB, in London on July 27th 2021.

I arrived in Mombasa, early in 1982 at the age of 34. My husband worked for a Ships Agency Company and was unexpectedly transferred from Japan where we had been based for seven years. He was an ex merchant sailor who had received his training with The British India Steamship Navigation Company rising to the rank of Captain, but had left the sea and taken a shore job after marriage. He knew the area well but for me it was completely new adventure.

On arrival, I was surprised to see how many of the traders and businessmen in Mombasa were Indians, or Asians as they are confusingly called in East Africa. Many of my husband's staff in his office were Indian. All the accounts, the boarding officers, his second in command and his lovely secretary, who was so kind to me, showing me the ropes in a strange and new country. Also the shopkeepers and tradesmen all seemed to be Indian. (That has now changed but in the 80's that was how it was)

Who were they all? What parts of India had they come from and why were so many living and working in this part of Africa? These questions lead me on a long and fascinating journey of research. When I started there was little interest in the history of Asian settlement in East Africa either from the people themselves or the Academic world. Anything that looked vaguely Islamic was labelled Arab, while in a post-colonial era the input of African culture was being stressed. The contribution from India was thought to be negligible and limited to commercial activity. However, the deeper I delved the more the Indian connection came up.

Today I am going to talk about my own personal journey of research and how it led me to investigate the Indian communities living at the Coast of East Africa and then later into some quite intensive research into the beginnings of the Ismaili settlement.

With time on my hands and no chance of a paid job, I met Rosemary Macdonald, who had studied the same subject at university as me, - History of Art. She introduced me to her friends who had started a historical society in Mombasa, Friends of Fort Jesus, and were trying to encourage

awareness of the cultural heritage of the Coast. They were concerned that with the rapid development many of the historic buildings, carved wooden doors and the unique character of the town were disappearing. I began to work with them collecting historical information and photographing buildings and doors as an archival record. I loved doing it, I had worked at the National Maritime Museum in London before marriage, so this was an area where I felt I could contribute and be useful.

Friends of Fort Jesus

The Portuguese Fort called Fort Jesus is the most famous landmark in Mombasa. Built in the late 16th century it is now a museum and it overlooks the old dhow harbour and old town of Mombasa. This oil painting was painted in the 1920's and shows a bagala dhow at anchorage. These ships used to be the workhorses of the Indian Ocean before the age of steam, they were the largest and grandest of the dhows and were capable of carrying heavy loads. They were built in Surat, Mandvi and Bombay and as you can see borrowed elements of western ship design and were decorated with carving work.

The founders of Friends of Fort Jesus moved away in 1983 and Rosemary and I were left to carry on the work. We produced a guidebook to Mombasa Old Town in 1985. This went into a number of editions and was my first experience of book writing. Rosemary left as well that year, but I carried on continuing to record the

Aldina Visram's Gujarati door, Mombasa.

carved doors and make an inventory of all the old buildings in the town, and created with Maurice Taffe a photographic collection for the museum. In 1988 I received an Mlit degree from Durham University for my thesis on the Carved Doors of Mombasa and the East African Coast.

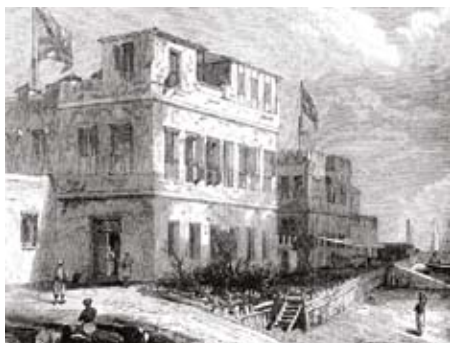
Gujarati Doors

I would spend nearly every morning walking in the Old Town talking to the people and gathering information. I discovered that many of the carved doors fronted Indian businesses and shops and I was able to identify different styles of door. Particularly prominent in Mombasa was a style I labelled Gujarati, because the owners nearly always originated from Gujarat and Kutch.

A fine Gujarati door belonged to Alladina Visram, a prominent Ismaili merchant who moved to Mombasa in 1899. This was the door to his main office.

I gradually came to realize that the early doors and even the windows were generally made by Indians and often came directly from India, imported by dhow like an IKEA flat pack. The Gujarati doors in particular have a clever means of construc-

British consulate on Zanzibar.

tion - slotting together in a stable and durable way. When photographing doors in Zanzibar in 1986 amongst the rubble of collapsed houses and decay I was surprised to see doors still standing, determined survivors from more affluent times. The present day reconstruction and restoration of Zanzibar has been a truly wonderful operation and largely due to the generosity of Aga Khan lead initiatives. My dear friend Rosemary was one of those who worked on the original recovery plan with Francesco Siravo. The UNESCO attempts to conserve the Old Towns in Lamu and Mombasa have not been so successful.

Indian Influence

This engraving which dates from 1872 shows the British Consulate in Zanzibar. I include this because it is known that the upper windows and the door were sent from Bombay in the mid 1840's as the British Consul wrote to the Government in Bombay to request them. Windows with glass panes, which could be opened and shut were unavailable in Zanzibar at that time, simple openings furnished with iron bars were the custom.

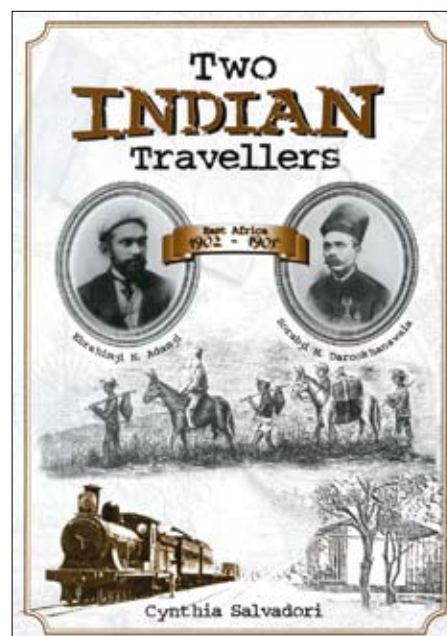
The historic towns of Mombasa and Zanzibar show a great deal of Indian influence. Not only did the commercial activity of the Indian merchants do much to create wealth, but the physical construction of the town was also largely the work of Indian builders and carpenters. Indian masons and engineers designed and built the fine houses and palaces for the sultans and rich Arabs. In the colonial era the practice continued as Indian builders continued to be responsible for much of the construction work. In Kenya the railway was built by Indian labourers. Wrought ironwork was brought from India and later made by Indian artisans in the railway workshops along with skilled joinery work. Many Indian building contractors still live in Kenya and owners of hardware stores and builder's merchants tend to be of Indian heritage. Nowadays there are many African builders and carpenters but an underlying influence from India lingers.

Cynthia Salvadori

In Mombasa I met up with Cynthia Salvadori. She had just produced her seminal work *Through Open Doors* which explores the many different religions and communities of Indians living in Kenya and was now beginning to collect stories for her mammoth nine-year undertaking entitled *We Came in Dhows*. This eventually came out in 3 volumes and told the stories of Indian settlers in their own words. This was a wake up call to the Indian communities of East Africa who began to realize how important it was to record their own history before memories were lost. As an anthropologist her approach was different to mine and I learned much from Cynthia. It was an eye-opener to learn about the many distinct communities and listen to their fascinating background stories.

Cynthia would stay with me whenever she came to the Coast and I would travel with her meeting the families while she took notes and asked questions. Cynthia was a remarkable person and very good at making a friendly relaxing atmosphere. She had a slight speech impediment – a stammer – and dressed in a very ordinary way, so that I think put people at their ease. She was never in a hurry and made friends with her interviewees returning to see them again and again. It was a way that was successful in Kenya at that time, but today would be much more difficult. People have become more hectic and closed in, with less face to face contact. We had great adventures together and of course showing interest in their stories was flattering as most people at that time were not interested. We were a bit different, so I think that piqued curiosity as well. Cynthia had her little black notebook where she jotted down a few facts, once back home she transferred it all to her computer – gaps and inconsistencies noted – often I would be asked to go back and check again in order to get things right.

It was always pleasurable doing fieldwork research in Mombasa and on the Coast as people were friendly and had a leisurely approach to life. In the Old town in the 1980's doors were left open in the shops and businesses and the first introductions were often made there. People lingered in the street, bought from street vendors and were happy to stop and chat. Then often they would invite you for a cup of coffee or to a meal at home when they got to know you. Both Cynthia and I used to walk about Mombasa a great deal and became familiar figures. It was easy socializing and interviewing was done bit by bit, often more came to light only after several visits when trust had been created.

Two Indian Travelers

One of the most rewarding projects I was involved with was the book *Two Indian Travellers*.

This consisted of two texts translated from the Gujarati and then annotated by myself and Cynthia. Shariffa Keshavjee did the wonderful translations. The first section of the book contains the account of a young Bohra Ivory trader from Mombasa who travelled up to Uganda by rail to confront and recoup losses from Baluchi hunters who had failed to repay their loan or remit ivory as agreed. He managed to do this and saved his family from bankruptcy. This was a very rare find as virtually no personal accounts written by Indian merchants exist, certainly not dating as early as 1902.

The other text was written by a Parsee living in Zanzibar. He lists a number of Ismaili subscribers at the front of his book, which was dedicated to Allidina Visram and described the opportunities to be found in British East Africa. It was a rare book specifically written to encourage settlement from India and one of the only known copies was held by his granddaughter living in Nairobi. For present day Ismailis interested in researching their ancestors this is a good source as Zanzibar was the first point of entry for most early Ismaili settlers.

Peera Dewjee

Ten years ago another interesting project came my way, a request to write a biography of an Ismaili called Peera Dewjee, who lived 1840 -1904.

This called for research on an altogether different level as virtually nothing had been written about Indian settlement from that early period. Early settlers put all

Peera Dewjee, Ismaeli businessman and the Sultan's spymaster

their energies into working hard and putting food on the table and had little time or inclination for anything else. The Muslim communities may have had an additional reason, as conversion to Islam was often a means to reinvent themselves. Some started new dynasties when they arrived in East Africa, dropping or even changing their names. They were self-made men and proud of it, looking to the future and not to the past. This lack of interest in family history has changed as nowadays a new generation is interested in knowing who their ancestors were and where they came from.

For me the lack of easily available information made this a very challenging project indeed. But Peera Dewjee was already a familiar name, an old acquaintance, who I first met on the back of a plate. When I lived in Mombasa I used to enjoy browsing in the antique shops of Old Town and amongst the bric a brac there were always piles of brightly painted bowls or plates. These usually had a European pottery mark stamped on the base, but a few had the name Peera Dewjee, Zanzibar. I became fascinated by these decorative plates and wrote an article about them for the Kenya Museum Magazine – *Kenya Past and Present*. and others later on.

Painted Pottery Plates

With the opening of the Suez Canal in 1869 trade between Europe and East Afri-

Examples of pottery marks, stamped at the back of the plates

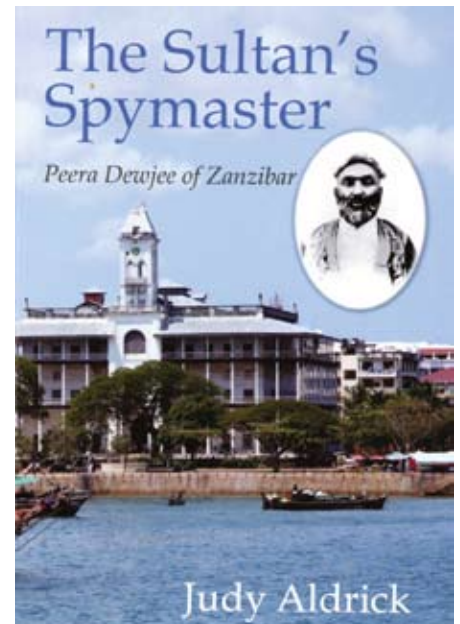
ca boomed. Industrialization and advances in technology meant that items such as ceramics and printed cottons could be mass produced at cheap prices undercutting the traditional producers from India and the Far East. However old trade patterns returned once technology caught up.

Among the pottery marks, note Peera Dewjee at the top also Abdul Hussein Bros. This was the company run by his sons. Also note the German East Africa Company mark. The most commonly seen nowadays are those of Maastricht, Holland, or the Sphinx mark of Petrus Regout, which carried on production well into the 20th century.

The Sultan's Spymaster

Imagine my surprise when nearly twenty years later I received an email from a Hussein and Audrey Dewjee, who had seen my original article. They said they were descendants of Peera Dewjee and wanted someone to write his life story as Peera in the era of the sultans had been an influential and important man. Hussein and Audrey had been researching the life of their ancestor for a number of years and had come across snippets of tantalizing information. Now they were looking for someone to pull it all together and join the dots. They thought I was the right person to do it.

Somewhat rashly I agreed. There were large parts in Peera's life which were missing and needed to be filled in and explained. A great deal more research was needed and this was not easy as there are so few direct references to Indians in the history books or archives of the period and when a name was given it was often difficult to recognize due to the erratic spelling. We searched every book we could find written about Zanzibar of the period in German and French as well as English and visited archives and libraries in Zanzibar

and UK. The result was *The Sultan's Spymaster; Peera Dewjee of Zanzibar*.

There are still gaps in his life, where I had to use guesswork, but hopefully it paints a plausible picture of what it was like to be an Ismaili in Zanzibar in the era of the Sultans. The book describes why the Ismailis came to Zanzibar, how they lived and died, sometimes of cholera, prospered and struggled and then disagreed amongst themselves causing deep divisions, which only now are beginning to heal. How the British Empire helped them and then did not. Peera Dewjee travelled to England and France. He was Sultan Barghash's most trusted friend and advisor. He became so powerful that in a description written by a Frenchman Colonel Chaille-Long he is described as Barghash's alter ego, a well instructed man who unites in the portfolio of prime minister the several departments of State. In a word he is the state. This short extract came to light after the book was finished, it was further proof of just how influential Peera was during the period before the British and Germans took control.

After the death of Sultan Barghash in 1888 his successor Sultan Khalifa relied on Peera more and more as the political situation disintegrated and war broke out on the German coast (Tanganyika). Peera became embroiled in international politics as the rivalries between Germany and England intensified. He tried to protect the Sultan from a colonial take over but could not.

In 1889 he was deported to Bombay but returned within six months and was employed by a British Company to help reorganize the port and put in a western style administrative framework. His insider knowledge was invaluable but working as an employee did not suit Peera.

Painting of Sewa Haji Paroo

He fell out with his British bosses and returned to the palace. But things were not as they had been, Zanzibar became a British Protectorate in 1890 and all senior government posts were in the hands of Englishmen. Instead Peera's managerial skills were put to use in arranging enormous state ceremonies and lavish banquets as the Sultans compensated for their loss of power with increasingly elaborate outward show.

Peera comes across as a man of exceptional talents. He was described in contemporary accounts as 'versatile and omnipotent', 'a perfect spy whose channels were never clogged.' His nature was naturally outgoing and gregarious and he reached out to other communities and broke down barriers.

He was a businessman who managed the Sultan's shipping line and acted as his agent. He had his own import export business, trading mainly in cloth pieces (Khangas) and plates and set up a company for his sons.

He was sincerely devout. He entertained His Highness Aga Khan III, Sultan Mohamed Shah on his first visit to Zanzibar in 1899, pulled his rickshaw through the narrow streets of the town and subsequently gave a feast every year to commemorate the visit. Peera was nearly 60 at the time, so pulling the rickshaw was no mean feat. In 1902 he was given the further honour of delivering the tribute of the faithful in Zanzibar to the Aga Khan in London. During the final years of his life Peera was saddened by the rifts within the Ismaili Zanzibar community, especially when some of his own sons defected and became Ithnasheri. His businesses failed

to prosper and he died of a heart attack in 1904 on his way back home from his office. Despite his importance in the history of Zanzibar in the next decades the name of Peera Dewjee was all but forgotten. It was only due to the determination of his great grandson Hussein that it can now be remembered again. Sadly Hussein died not long after the book was published.

Since writing the Peera Dewjee book I have moved away from researching the Indian communities directly but always enjoy it when inquiries come in and like to help when I can. I have a card index of historic Mombasa and Coastal personalities and add to it whenever new people and information turns up. I also have archival material, which I have collected over the years.

Paroo, Visram och Topan

The Ismaili merchant Sewa Haji Paroo, came like Peera from Kutch. The painting turned up in Mombasa in the 1980's. It shows him with his hand on the Koran. He was devout and charitable and ran a very profitable transportation business based in Bagamoyo. Allidina Visram was related to him and came over from India as a young boy to work for him before moving to British East Africa, and even greater business success.

Tarya Topan was one of the first Ismailis to come to Zanzibar. He too came originally from Kutch and arrived in Zanzibar aged 12 as a stowaway aboard a dhow in 1835. He helped many of his fellow Ismailis to emigrate and find work in East Africa. He had a very successful career, becoming one of the richest and most influential Indian merchants in Zanzibar.

This photograph was taken in the 1880s and I came across it in the papers of Sir John Kirk held in Edinburgh. Taken in the British consulate in Zanzibar, Sir Tarya

Topan is seated with Mrs Kirk and her daughter amongst the consular staff and shows the great esteem and friendship the British had for Topan. He helped the British persuade the Sultan of Zanzibar to close his slave markets in 1873 and received a knighthood in recognition for his assistance.

The Glass Bottle

Sometimes I write short articles for the magazine Old Africa, produced in Kenya, but available online. One article I wrote several years ago was about a dusty old broken bottle which turned up in Mombasa. On the front was written Allarakia Vallee Zanzibar Mombasa and the symbol of a lion carrying a sword.

It intrigued me and I was able to discover this was the logo of a successful fizzy drink manufacturer and seller whose business began as early as ca 1870 in Zanzibar. The bottles imported from UK would have been refilled many times – not like the wasteful single use we are accustomed to nowadays. I tried to trace his descendants but was somewhat defeated due to the con-

Photo of Sir Tarya Topan with the Kirk family at the British consulate in Zanzibar

fusing Muslim naming system, which calls the son after the father and does not use a set surname. To this day I am not quite sure whether he was Ismaili or not - but there are Ismaili families who nowadays call themselves Allarakia or Vallee who may be related.

Final Comments

Researching the Indian communities of East Africa is particularly rewarding, as it is by and large a story of success. Several of the first adventurous Ismaili settlers who left their homes and came to Zanzibar, Tanganyika, Kenya and Uganda in the 19th century with barely a penny in their pockets became rich and respected. Their

descendants are prospering, some still living in East Africa and others in the wider diaspora. Research is never ending. I enjoy the process, hunting for information and the buzz when one more small piece falls into place. But be prepared for surprises and to acknowledge mistakes. For many years scholars believed the world was flat but then it turned out to be round! Sometimes gaps in knowledge cannot be filled and it is important to know when to stop and let others follow on.

Judy Aldrick

The complete talk can be seen on You Tube <https://www.youtube.com/watch?v=HZ72QWRzrxo>

Ismailism

Ismailism is a subsect of the Shia Muslims, once very large in northern Africa and the Middle East under their leader Aga Khan. By other Muslims they are often regarded as too westernized. Aga Khan encouraged his followers to send their children to western schools. Ismailites are generally well educated and successful, having adopted western clothing styles. There are many schools, universities, hospitals, housing estates etc. run by Aga Khan foundations.

Many Ismailites from East Africa are now living in UK and Canada.

Skolprojekt i Tanga-regionen

Svetan har fått en förfrågan om hjälp med finansiering av ett skolbygge i Tangaregionen av lärare Philipo Mollel. Den kommer här starkt förkortad inklusive en presentation av Mollel. Svetan har ingen möjlighet att stödja projektet men Mollel hoppas kunna få kontakt med intresserade läsare.

Jag heter Philip Abraham Mollel, Jag är Maasai och är född i en pastorsfamilj i Arusharegionen i Mondulidistriktet. Jag fick vänta med att börja grundskolan eftersom mina föräldrar inte hade pengar att sätta mig i skolan. Jag började skolan när jag var 15 år och jag fick hjälp av en organisation som samlade in pengar från hela världen. Jag fick hjälp att gå grundskola, gymnasieutbildning och fram till universitetet. Organisationen betalade alla skolavgifter, kläder och andra behov.

Nedan är en bild på mig i mina traditionella kläder.

Efter avslutade studier fick jag arbete med att undervisa barn i Tangaregionen eftersom min yrkesutbildning är lärare i English Medium School. I mitt arbete såg jag många föräldralösa och handikappade barn i byarna som inte gick i skolan på grund av stor fattigdom i sina familjer. När jag ser de här barnen och när jag kommer ihåg alla möten mår jag inte bra och får tårar i ögonen. På grund av detta bestämde jag mig för att hjälpa mitt samhälle, särskilt de föräldralösa barnen, genom att försöka bygga en grundläggande engelsk mediumskola där de kommer att få gratis utbildning.

Jag kommer från en fattig familj men jag bestämde mig för att använda en del av min lön varje månad och köpa mark för skolan och efter två år började jag bygga två klassrum, men jag lyckades inte fortsätta med bygget på grund av att det blev

för dyrt och min lön är för låg och min familj är också beroende av mig.

På grund av detta bestämde jag mig för att förbereda ett projekt så att människor från olika delar av världen kan läsa om detta och stödja mig så att jag kan slutföra min plan och hjälpa dessa föräldralösa barn att få sin utbildning.

Jag delade tankarna med min vän Håkan Sönnermo och han ger mig råd och hjälper mig att hitta sponsorer. Jag träffade Håkan Sönnermo på Facebook 2018 och delade olika tankar, särskilt om undervisning och lärande eftersom Håkan arbetar som lärare, men även frågor om livet i stort. Jag är vän med Håkan och hans familj och jag uppskattar mycket hans engagemang. Jag har bett honom att hjälpa mig att övervaka mitt projekt.

Projektbeskrivning i korthet

Min önskan är att be om donationer för att bygga klassrum och annat för skolan. Jag bestämde mig för att bygga skolan i Tangaregionen i Handenidistriktet och där vill jag hjälpa främst föräldralösa barn men också hjälpa hela samhället där skolan finns. Målområdet omfattar

byarna; Mkata, Manga, Mazingira, Kwam-sisi, Suwa, Kabuku, Kwachaga, Kwedifune och Tengwe.

Med hjälp av donationer hoppas jag kunna erbjuda föräldralösa barn gratis skolgång.

Jag vill också hjälpa barn att känna till grunden för kristendom eftersom barnen i skolan kommer att få sin utbildning med kristen inriktning. Engelska kommer att vara språket i undervisningen i skolan.

Projektet syftar även till att hjälpa barn som går långa sträckor för att komma till skolan eftersom barnen medan de går till

Philipo Molel med barn

skolan ibland möter faror, exempelvis översvämningar under regnperioden, vil-
da djur, flickor kan våldtas etc. På grund
av dessa problem räds föräldrar att ta sina
barn till skolan. Lösningen är att ha skolan
nära sin bostad och detta projekt kommer
att hjälpa barnen att gå säkert till skolan.

Jag började bygga två klassrum men jag
lyckades inte slutföra dessa klassrum och
min stora önskan är att folk ska hjälpa mig
att göra färdigt de här klassrummen så att
elever kommer att kunna gå i skolan under
det kommande året 2022.

Behov

Saker som behövs för att gå vidare i pro-
jektet i första fasen:

- Stöd för att avsluta två klassrum
- Toaletter
- Administrationskontor
- Lärarkontor
- Bord och stolar
- Fyra datorer + skrivare
- Fotokopieringsmaskin
- Böcker
- Vattentankar
- Löner för arbetstagare under 2 års tid

Kostnaden har i en detaljerad budget
beräknats till 194,950,000 Shs eller ca 84
000 US\$.

Hur stöd kan ges

Stöd kan ges med pengar eller materiella
saker, som till exempel datorer, skrivare
kopieringsmaskin, biblar, skolbuss och
andra saker som kan hjälpa oss med sko-
lan.

Eftersom skolan ännu inte är registrerad
och verksam kan jag inte öppna ett skol-
konto för penningbidrag.

Kontakta mig för att komma fram till hur
vi kan gå vidare.

Eftersom jag är en professionell lärare
kommer jag att säkerställa hög övervak-
ning av min skola och jag kommer att sam-
manställa en rapport varje år och skicka
till alla givare.

Min dröm

Att få skolan Cathe Academy English Me-
dium School att hjälpa föräldralösa barn är
min stora dröm. Min dröm är att år 2022
i januari att börja registrera elever i sko-
lan och driva skolverksamhet. Genom ditt

bidrag av något slag kommer du att hjäl-
pa till att barnen startar skolan 2022. Och
jag kommer att fortsätta med byggandet
av skolan.

Min önskan efter tre år är att min skola
ska vara en internatskola. Jag ber om dina
donationer, litet eller stort.

Min dröm är också att ha skolutbyte mel-
lan min skola och andra skolor från olika
delar av världen så att barnen får en chans
att dela idéer och lära av varandra och upp-
dateras om utvecklingen av vetenskap och
teknik. Och de kommer att bli glada att se
människor från andra länder som ger dem
hopp om en bra framtid.

Text och foto: Philipo Mollel

Kontaktinformation:

Philipo Abraham Mollel
P O Box 312 Handeni – Tanga, Tanzania
E-post: philipomollel@gmail.com
Telefon nr: +255 6231 187536
tillgänglig i WhatsApp

Tingatinga jubileum

Nästa år är det 100 år sedan Edward
Tingatinga föddes i Tanzania.

I början av 60-talet grundade han i
Dar es Salaam den populära tinga-
tingastilen med målningar på hårda
träfiberskivor med cyckellack.

Habari vill uppmärksamma ho-
nom och tingatingamåleriet och
efterlyser foton på tingatingamål-
ningar tillsammans med några rader
om var och hur målningen köptes,
kommentarer till motivet och andra
minnen.

**Skicka in era bidrag till redak-
tionen senast 31 mars 2022!**

Genombrott för malariavaccin

Forskare vid University of Oxford har tagit fram ett malariavaccin som visat sig vara 77 % effektivt i tidiga försök.

Det nya vaccinet kan innebära ett stort genombrott mot sjukdomen som varje år dödar mer än 400 000 människor, varav de flesta är barn i Afrika söder om Sahara. Många vacciner har prövats genom åren men det här är det första som visat stor effektivitet.

I oktober rekommenderade WHO vaccinet Mosquiris för barn.

Turistindustrin återhämtar sig

Myndigheterna i Zanzibar är optimistiska för turistindustrins utveckling efter nedgången under Covid-pandemin.

Som lägst noterades 353 stycken turister i juni 2020 men under juni i år anlände 20 416 turister, huvudsakligen från Europa. Med snabbt ökande vaccinationsgrad förväntas fortsatt ökning till fromma för ekonomin som är starkt beroende av turism.

En tidigare kampanj i Ryssland, där Zanzibar framställdes som Covid-fritt, och då man erbjöd resor till mycket förmånliga priser resulterade tyvärr i kraftigt ökad smittspridning.

Ingenjörer utan gränser

Ingenjörer utan gränser arbetar med vattenförsörjning i Karagwe- och Kyeradi-strikten i NV Tanzania. Nyligen donerade man 10 syrgastuber till distriktssjukhusen där, till hjälp för Covid-19 patienter.

Ulf Ekängen

EFS-missionären Ulf Ekängen som varit verksam i Dodoma i många år (se Habari nr 2 2021) har fått två tillfälliga efterträdare i praktikanterna Julia Johansson och Elisabeth Wagersten.

De arbetar mest med utsatta barn och hjälper till i förskolor och söndagsskolor.

Som pensionär i Sverige arbetar Ulf med en serie på fem korta filmer om sitt arbete med barn och ungdomar i Dodoma. Från den 17 oktober släpps en ny film med samtalsmaterial varje söndag

Budbäraren 9 2021

Impressive Mega Projects Video

This video presents the 10 most impressive mega projects in Tanzania. In recent years, Tanzania has turned out to be one of the major construction hubs on the continent, with the construction of roads, railways, dams and power plants underway in different parts of the country.

In 2020, the construction industry in Tanzania contributed 13.6% of the country's GDP, compared to 2015 whereby the sector accounted for only 7.8% of the country's GDP, according to the Tanzania National Bureau of Statistics (NBS). This growth is largely attributed to the government's commitment to developing the country's infrastructure.

Site: <https://www.youtube.com/>

10 Most Impressive Mega Projects

00:00 Tanzania's Construction Industry
01:14 Msalato International Airport
02:37 Dodoma City Outer Dual Carriage Highway Project
04:11 Dar Es Salaam Maritime Gateway
05:35 Dar Bus Rapid Transit System
07:59 Mtwara Mega Fertilizer Plant
09:22 Uganda-Tanzania Oil Pipeline
11:08 Rufiji Hydropower Station
12:30 Bagamoyo Port
13:39 Tanzania Standard Gauge Railway
15:24 Tanzania Mega LNG Plant/
Mkuchinga-Likongo LNG Plant

WATCH NEXT: - Why Tanzania is building the longest SGR-railway in Africa <https://www.youtube.com/watch?v=PlIz-...>

*Africa Business & Travel Guide
Oct 2021*

Bagamoyo Port, Kina-sponsrat projekt

Sonja Lindstrand

En kär redaktionsmedlem har lämnat oss. Sonja dog i somras, 84 år, efter en tids cancersjukdom.

Sonja har varit ett ankare i Habaris redaktion sedan 70-talet och fram till för några år sedan. Som arkitekt hade hon talang för layout, bilder och typsnitt. Hon var den som gjorde grovlayout när vi klistrade egna vaxade original först på Ordfronts tryckeri och senare hemma hos Löfgrens i Barkarby. Vi hade utskick av tidningen hos olika redaktionsmedlemmar och det var alltid extra trevligt när vi samlades hemma hos Sonja på Norrbackagatan.

Vid sidan av sitt arbete som arkitekt och engagemang i Habari så gjorde hon en omfattande dokumentation av sin släkt-historia, fyra generationer bakåt. Sonja fick Judiska Släktforskningsföreningens stipendium 2011 för denna insats.

Sonja brann för naturen, klimatet och för de svaga i Sverige och i världen. I sin lilla enkla stuga i en skogsbacke på Saltarö trivdes hon som bäst. Där odlade hon sina grönsaker och plockade svamp. Hon var också "gerillaodlare" nära sin bostad i Birkastan. Hon engagerade sig och deltog i olika manifestationer för klimatet. I adventstider kunde man se Sonja sälja sina hemstickade och -sydda alster vid julmarknader i Vasastan. Förtjänsten gick alltid till UNHCR. Sonja öppnade sitt hem för några romska flickor, så att de kunde komma och duscha. Hon hjälpte dem också att hitta små uppdrag där de kunde tjäna lite pengar. Vi är flera vänner som när vi varit sjuka fått besök av Sonja som kommit med små lådor med sin goda hemlagade mat.

Somrarna tillbringade hon delvis på Västkusten i Nösund där några av oss haft förmånen att få hälsa på henne.

Vi är många tanzaniavänner som nu saknar Sonja, vår engagerade och goda vän.

En gatas minnen

Vi, som bott i Dar es Salaam i många år, har kört en gata upp och ner från korsningen mellan Uhuru street, som går från Clock Tower till Kariakoo, och den gata som går förbi Mnazi Mmoja och stryker förbi Kisutu, den gamla indiska stadsdelen, ända fram till Nyumba ya Sanaa, det norska biståndsprojektet för konst och hantverk.

Gatan heter idag Bibi Titi Mohammeds gata. Vid Nyumba ya Sanaa övergår den i Ali Hassan Mwinyi vägen som slutar i Selander Bridge. Bibi Titi är idag bortglömd, fast hon hade en stor uppgång strax före självständigheten och ett stort fall några år därefter, då President Julius Nyerere inför många förvånade partitoppar deklarerade en ny politik. d.v.s socialismen.

Bibi Titi föddes år 1928 i Dar Salaam av föräldrar med ursprung från Rufiji-området. Hon sade i blandade termer om sina traditioner att hon båda var maatumbi och ndengereko. Men hon var framförallt mswahili.

Hon växte upp i en främst muslimsk stad där kvinnor var underkastade mannen, med fysiskt våld och total ofrihet att leva, som bland annat innebar att en kvinna levde endast i hemmet och måste ta om fråga om man fick gå till grannen. Som barn började hon i skolan vid Uhuru Street i Kariakoo. Vid ingången till puberteten slutade hon skolan och blev instängd i hemmet som en mwali med många tabun, och fick inte ha kontakt med någon förutom en nära anhörig. Syftet med detta var att vänta på att bli gift.

Efter 1 1/2 års instängdhet blev hon gift. Hon blev en tärande kvinna som stads-kvinnor medan en kvinna på landet ansågs vara produktiv och närande. Bibi Titi blev hemmafru eller s.k. hushållsslav.

Men efter några få år lämnade hennes man henne. Han ville gifta upp sig, inte leva med ett barn utan ha en vuxen kvinna. Och Bibi Titi hittades av en annan man som hon kunde älska. Fast hon blev efter några år änka. Så hände det vanliga – att hon gifte sig med en tredje man. Om hon haft flera män är dock inte känt.

Ngomagrupper

Vid den tiden – 1950-talet – fanns en organisation som kallades TAA – Tanganyika

African Association -, som hade allmänna politiska intressen. Bibi Titi blev inte medlem. Hon var medlem i en ngoma (sång- och dansförening). Det passade Bibi Titis talang och personlighet. Hon blev huvudsångerska i en grupp som kallades "Roho ni Mgeni" (hjärtat är en främling). Gruppen bestod av en stor majoritet kvinnor. Det gick till så att sångledaren sjöng till dansarna, ofta dansande i ring

De män som deltog var ofta funktionärer t.ex. kassörer och producenter. Sånggruppen hade funnits redan när hon föddes och kvinnorna var vuxna. De sjöng på begravingar, bröllop och liknade tillställningar. Dansen/sången påminner om dagens ngoma som har gemensam dans och sång samt där man låter en solist springa fram och sjunga ett speciellt tema och därefter återvända till gruppen. Bibi Titi var en naturlig ledare och sångerska, vilket skulle gynna henne i framtiden.

I mitten på 50-talet kände inga kvinnor till frågor om självständighet. Attityden mot briter var emellertid negativ. Folk var rädda och de var politiskt passiva.

Ngomagrupperna var många och populära och Bibi Titi samlade mycket folk. En stor fördel med dansgrupperna var att de som flyttat in till stan och fått kontakt med dans och sång lärde sig swahili tack vare sångtexter och slogans. TAA hade inga kvinnosektioner utan var mansstyrt. Dansgruppen gav kvinnorna utlopp för sina behov av gemenskap och att dansa.

TANU och självständighet

TAA började nu bli alltmer politisk och män med framsynhet bildade 1955 TANU,

Bibi Titi Muhammed och Nyerere

Tanganyika African National Union, och fick duktiga personer att väljas till ledare. En ung man vid namn Julius Nyerere hade just dykt upp och han blev vald till ordförande. Han var lärare i Pugu Secondary School just utanför Dar. Eftersom han var nästan den ende högutbildade engelsktalande ledaren blev han den som började kontakta och besöka västvärlden, i synnerhet FN. (Tanganyika var ju ingen koloni utan ett förvaltarshipsområde förvaltad av Storbritannien). Han kunde där tala om att: "Vi är förberedda, vi kan ta hand om oss själva!" Nyerere hade erhållit en MA i Edinburgs Universitet medan övriga ledare var avhoppade tjänstemän och affärsmän med olika sysslor. Bibi Titi var lågutbildad men karismatisk och skicklig på att attrahera folk. Män var dock tveksamma till henne. Nyerere var kampens one-man-band och det har sagts att han inte talade folkets swahili. Han behärskade dock sin korrekta men ganska komplicerade swahili. Han var zanaki och hade engelska som arbetspråk. Bibi Titi har helt oblygt sagt att hon lärde Nyerere swahili och att han inte kunde swahili.

När nu Nyerere blivit ordförande kom frågan: "Men var är alla kvinnor?" Eftersom kvinnorna varit förbjudna att engagera sig fanns inga kvinnor i TANU. Bibi Titi blev räddningen. Trots att hon var gift, nu med man nummer tre, köpte hon sitt första medlemskort i TANU. Hon blev inte bara medlem utan en av ledarna. Först vände hon sig till ngomagrupperna och uppmanade dem att engagera sig och bli medlemmar med männens tillstånd. Det gällde ju självständighet. Sedan vände hon sig till omgivningens pombe-barer (ölbarer) i synnerhet området bortanför Mnazi Mmoja, Keko och Buguruni. Nyerere ansåg sedan att kvinnosektioner inte borde finnas i organisationen. Därför bildades kvinnoföreningen UWT (Umoja wa wanawake) och Bibi Titi blev dess ordförande och var det i 12 år.

Dar es Salaams kvinnor var inte yrkeskvinnor. Det fanns utbildade kvinnor från Nyasaland (Malawi) och Rhodesia (Zambia) i stan. Men kvinnorna fick pengar av sina män för att vara medlemmar.

Oscar Kambona

Så kom Oscar Kambona och blev sekreterare i TANU. Han var anglikan och var en grade-one-lärare som fått sparken från sin skola för att ha uppmanat sina elever att skolstrejka för att få bättre levnadsförhållanden. Han blev Bibi Titis personliga och politiska vän. Kambona var en kraftfull ledare och kvinnor som varit vana vid auktoriteter accepterade honom. Det var Bibi Titi som mobiliserade medlemmarna

med fängande tal som hjälpte kvinnorna att tala swahili.

Så fick Nyerere hjälp med att förbereda självständigheten. Han var ju den intellektuelle och politiskt kunnige och den som kunde förhandla med utlandet. Bibi Titi var den som avslutat 4:de klass som klättrade upp för den lokala karriärstegen. Självständigheten närmade sig och år 1961 kunde Bibi Titi stå på samma plattform tillsammans med Nyerere och visa upp sig för allmänheten. Kanske var de två de enda som var kända i hela landet. Det var i Dar es Salaam som minst en av dem var känd främst av alla kvinnor i huvudstaden.

Hos Bibi Titi fokuserades politik men inte makroekonomiska frågor. Hon såg dock självständighet en möjlighet att få lån från generösa biståndsgivare till jordbruket, bostäder, affärer och skolgång åt barnen. Det brast dock i tankar på hur lån skulle betalas tillbaka. Även biståndsgivarna brast. Uttrycket ”soft brains soft hearts” myntades.

Själv gjorde hon som folk i stan ville göra mest, d v s bygga sig ett eller flera hus och hyra ut och sedan leva på hyresinkomsterna. Det var verkligheten i områdena just utanför stadens centrum. På några få år hade hon blivit ägare till tre hus som hon hyrde ut.

År 1964 drabbades landet av ett kupp-försök och Nyerere tvingades gömma sig. Försöket avbröts dock. Kambona fick hjälpa till att försäkra att allt var under kontroll. Bibi Titi utsattes också för missnöjesyttringar från folk i hennes egen valkrets Rufiji och hon blev inte vald till parlamentet år 1965. Kanske hade hon varit alltför vidlyftig och nonchalant. Bypolitikens jantelag spelade också in.

Arushadeklarationen

Men något värre skulle inträffa. Nyerere hade varit utomlands och fått stora idéer. Han själv beslöt att landet skulle bli socialistiskt och Arushadeklarationen år 1967 offentliggjordes just i Arusha av Nyerere. Det utlöste stor förvåning hos de flesta inblandade ledarna. Bland annat blev Bibi Titi urförvånad och sade helt framt att hon inte fått veta något i förväg och inte alls tänkt sig ett socialistiskt land. Hon var ju egentligen kapitalist – fastighetsägare för egen del. Hon kom i stark motsättning till presidenten. Kambona, som också var kapitalist, var mer moderat. Han tyckte nog att man skulle prova i några områden och se om det funkade. Konsekvensen blev att Kambona lämnade landet som en påstådd förrädare. Nyerere var säkert nöjd när han sa: ”Let him go”.

Bibi Titi blev omedelbart kritiserad som lögnare och fastighetsägare till tre hus

och misstänktes för att ha börjat subversiv verksamhet. När hon ensam reste till Nairobi på en privat resa anklagades hon för att ha rest till Nairobi med ärenden åt Kambona. Hon var därmed en säkerhetsrisk och potentiell förrädare. Hon sattes i fängelse, hennes tre hus konfiskerades och först efter ett och ett halvt år släpptes hon ut fattig som en lus. Husen fick hon några få år senare tillbaka för att kunna hyra ut ett av husen och slippa att sitta på yttertrappan och sälja matolja på cocacolaflaska.

Upprättelse

Till slut fick Bibi Titi upprättelse. Vad hon gjort var egentligen det folk gjorde och hon hade ju bara haft olika åsikter om en politik som efterhand visat sig vara en katastrof.

Och gatunamnet? En gata med namnet UWT street fick under 1980-talet ett nytt namn. Bibi Titi blev nu återupprättad och kallad en av hjältarna fram till självständigheten och hennes gata blev Bibi Titi Mohammed Street. Den sträcker sig från Nyumba ya Sanaa i Upanga och leder till Mnazi mmoja, passerar Kisutu-marknaden och möter Nkrumah Street i söder, vilken i

Tack och farväl !

Sedan 2016 har Ulf Nilsson skrivit uppskattade krönikor och några artiklar för Habari. ”Var sak har sin tid” säger Ulf nu och går vidare med andra projekt. En bidragande orsak är i hans tycke Svetans allt för passiva hållning och avsaknad av kritik mot Magufuliregimen i Tanzania.

Ulfs stora intresse för swahili och främst den friare ”bantuswahilin” som talas av den stora massan i Östra Afrika i motsats till den standardiserade swahilin som lärs ut i skolor baserad på Zanzibarswahili med stort inslag av arabiska.

Intresset har bland annat resulterat i tre böcker:

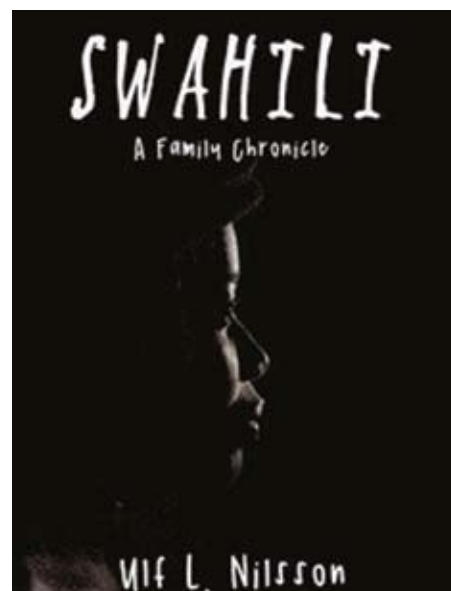
- *Swahili, en släktkrönika*, Recito förlag 2015. Uppkomst, spridning, utveckling i Tanzania, Kenya, Uganda och Congo.

- *Swahili - a family chronicle*, Rosedog books 2020. En reviderad upplaga av *Swahili, en släktkrönika* på engelska, 191 kr.

- *Swahili svenskt levande lexikon* Recito förlag 2020. Med förklaringar och exempel på användning.

Böckerna finns bl a hos Bokus och Adlibris. Sök på Ulf L Nilsson swahili annars får man upp Ulfs namnes barnböcker. För närvarande finns bara *Swahili - a family chronicle* som tryckt bok, de övriga som e-böcker för 44 kr.

sin tur möter Julius K Nyerere-vägen som går ut mot flygplatsen. Så möttes nästan de två till slut och kan talas vid som folk i himlen!

Ambassadör Slaa om tiden i Sverige

Efter fyra år avslutade Dr. Willibrod Peter Slaa sin tjänstgöring som Tanzanias ambassadör i Sverige och åtta andra länder i norra Europa. Innan avresan till Tanzania den 1 oktober 2021 gav han Svetan tillfälle till ett zoom-möte för att samtala om hans erfarenheter.

”Trade not Aid”

När Slaa tillträdde som ambassadör 2018 berättade han att hans fokus skulle ligga på ekonomisk diplomati, enligt uppdrag från presidenten – tidigare har fokus legat på utvecklingssamarbete. Han berättade att han faktiskt tagit flera initiativ på detta område. Pandemin har dock varit ett hinder – i mars 2020 var han i Tanzania i spetsen för en delegation av svenska företagare, samtidigt som Covid-19 upptäcktes i landet. UDs reserestriktioner kom att utgöra ett hinder för de svenska företag som var intresserade att investera i Tanzania. Ett positivt exempel som Slaa nämnde var företaget MTI Investment – ett ungt nordiskt investmentbolag med kopplingar till universitetsvärlden som är inriktat på Östafrika och som redan har flera projekt i Tanzania. Det finns idag 50 nordiska företag verksamma i Tanzania.

Turismen har naturligtvis drabbats hårt men nu ökar turisterna t.ex. från USA, dock inte från de nordiska länderna än pga av reserestriktionerna. (Dessa har dock lyfts i slutet av september/red).

Relationen Tanzania - Sverige

Slaa fick vid flera tillfällen att förklara tanzaniska ståndpunkter och politik för utrikesministerierna i Sverige och Danmark och andra institutioner under president Magufulis tid. Det gällde bl.a. att inte tillåta gravida skolflickor att fortsätta studera, minskat demokratiskt utrymme för oppositionen, HBTQ-frågor, pressfrihet och mänskliga rättigheter i Tanzania. Förutom besöken till UD ett antal gånger fick han också svara på frågor vid en svensk biskopskonferens. Han menade att han lyckades framföra det tanzaniska perspektivet i dessa kontroversiella frågor i den diplomatiska dialogen. Han betonade att de som

Foto från juni 2015, då Slaa just hade utsetts till oppositionens presidentkandidat.

ställde honom till svars inte sällan hade bristfällig information från tveksamma källor. Med referens till felaktig/orimlig rapportering om en svensk ung man som dödades i Dar es Salaam borde massmedia inte underlåtit att kontakta Tanzanias och Sveriges ambassader för information om vad som faktiskt hade hänt. Allmänt sett uppskattade Slaa den nordiska ansatsen till dialog i kontroversiella frågor. Han tyckte dock att kritiken mot Tanzanias bristande demokrati var litet orättvis med tanke på hur lång tid det tagit för demokratin att få fäste i Norden – Tanzania behöver mer tid.

Under Magufulis tid minskade det svenska biståndet till Tanzania. Slaa framhöll att Magufuli inte prioriterat mänskliga rättigheter men att han var allmänt uppskattad i Tanzania för att få konkreta, synliga investeringar till stånd. Slaa pekade t.ex. på att det stora kraftverksbygget i Selous är mycket viktigt för landets elförsörjning och tyckte att miljörelsens kritik var överdriven när man endast tog i anspråk 1% av Selous area. Tanzaniaer uppskattar nu att priset på elektricitet kommer att sjunka. Slaa nämnde också att skolor och sjukhus hade byggts ut i snabb takt. Den nuvarande presidenten Mama Samia har en mjukare framtöning men arbetar i praktiken vidare i Magufulis anda med prioritet för investeringar och ekonomisk utveckling. Hon har dock givit större möjligheter för massmedia att verka, och utlovat samtal med den politiska oppositionen. Hittills har hon prioriterat samtal med andra grupper i Tanzania, t.ex. ungdoms- och kvinnoorganisationer och de religiösa grupperingarna, både muslimer och kristna.

Covid-19 vaccin

Slaa menade att Mama Samia fortsatt Magufulis politik. Magufuli deklarerade att Tanzania inte kunde rakt av acceptera import av vaccin utan att genomföra egna undersökningar först. Direkt efter Magufulis död tillsatte Mama Samia därför en expertkommitté om vaccinering. Den rekommenderade massvaccinering som redan har startat. Problemet är nu tillgången på vaccin. Slaa hoppades att COVAX-programmet skall hjälpa Tanzania att få många fler doser, även om man liksom i Europa har många som är skeptiska mot vaccinering.

Korruption och memoarer

Som politiker för oppositionspartiet Chama var Slaa känd som en stark och aktiv motståndare till korruption i Tanzania. Han har fått många frågor om korruption när han mött svenska företagare med intresse att investera i Tanzania. Slaa ansåg att korruption minskat avsevärt under senare år. Han berättade att korruptionen och dess utveckling kommer att bli ett av huvudämnena i hans kommande memoarer. Som eventuellt inte kommer att ges ut i Tanzania, om innehållet blir alltför känsligt politiskt.

Bästa minnet?

Det minne från Sverige som värmer Slaas hjärta mest är den kärlek som äldre svenskar som arbetat i Tanzania visat när de pratar om sin tid i Tanzania. De har tydligt visat hur mycket de uppskattat sin tid och landet Tanzania. Det har glatt honom mycket att samtala med dem om Tanzania. Tyvärr är det mycket få yngre svenskar som har samma erfarenheter av och känslor för Tanzania.

Planer och efterträdare?

Slaas plan är nu att bli heltidspensionär och att skriva på sina memoarer. Vid återkomsten till Tanzania kommer han att lämna över till sin efterträdare som nordisk ambassadör, Grace Martin. Hon är, till skillnad från Slaa, karriärdiplomat. Sedan kommer Slaa troligen att pendla mellan Tanzania och Kanada, där hans familj fortfarande är bosatt.

I februari 2018 tillträdde Dr Slaa som ambassadör i Stockholm. Då gav han redaktionen möjlighet till en öppenhyrtlig intervju som refereras i Habari nr 2018-4.
